

L'ESTEL

de Mallorca

ANTIC S'ARENAL DE MALLORCA

EL DIARI DELS MALLORQUINS

ANY XVI. NÚMERO 369

15 D'AGOST DE 1997

PREU: 200 PTS

Premi Literari dels joves escriptors en llengua catalana

Travelling és l'obra guanyadora de la modalitat de poesia del Primer Premi per Escriptors Joves en Llengua Catalana de la UIB. El seu autor, Antoni Botey, obtindrà cent mil pessetes i la publicació del llibre. El jurat, format per **Pere Gimferrer, Marta Pessarrodona, Salvador Jàver, Bartomeu Fiol i Pere Perelló**, ha decidit publicar també l'obra finalista **Llibre d'Eros**, de Miquel Àngel Huguet, perquè conté un gran valor literari.

En la modalitat de teatre, el premi s'ha declarat desert. **Joan Brossa, Miquel López Crespí, Llorenç Capellà, Pere Fullana i Sebastià Bennasar** consideren que cap de les obres ofertes no reuneix les condicions necessàries per accedir a la publicació. Les obres guanyadores sortiran al carrer abans que acabi l'any, i es presentaran a la pròxima Fira del Llibre.

El veredictes es va fer públic a la una del migdia del dia 24-VII-97 al campus, a Son Lledó, després que els membres del jurat decidissin els resultats. **Llúcia Ramis (Diari de Balears).** Ω

En la fotografia podem veure els escriptors **Salvador Jàver, Tomeu Fiol, Marta Pessarrodona, Miquel López Crespí**, el membre del rectorat de la Universitat de les Illes Balears (UIB) **Jaume Sureda**, el jove escriptor **Pere Perelló** i el director de teatre **Pere Fullana**.

Són tres actors del grup **Espires Teatre** que aquests dies han estrenat **La desparició de Wendy** den Benet i Jornet, entrevistats a **Ràdio Alcúdia** per na Margalida Sociés. Una emissora de molta qualitat, Alcúdia Ràdio, que sentireu automàticament a l'entrada del terme, si teniu connectada Catalunya Ràdio, a la ràdio del vostre cotxe.

La Família Cerdà-Sastre, regenta des de fa 6 anys el **Restaurant Cala Barques** a la Cala Sant Vicenç. Despatxen el peix fresc. Se menja per unes 3000 ptes a la carta. A la fotografia amb els seus empleats.

La Família Galina de Bèrgamo (Itàlia) fa 5 mesos que regenta el **Restaurant Cantonet** a Pollença. Despatxen menjars italians a 2700 ptes de mitjana a la carta.

Els germans **Llopart** són els amos joves del **Café Can Moixet** a la Plaça Major de Pollença. A la fotografia amb els seus empleats.

El decàleg de la llengua

1. Estima la teva llengua, la llengua catalana, i parla-hi sempre; no la substitueixis per cap altra.
2. No visquis en fals, disfressat de foraster, que així traeixes l'herència dels teus pares.
3. Fes de cada dia un dia de festa; parlant per tot arreu amb orgull la teva llengua.
4. Coneix i honora els pares de la llengua i de la pàtria; des de Ramon Lull a Josep Mª Llompart, des d'Ausiàs Marc a Joan Fuster i des de Bernat Metge a Salvador Espriu.
6. No et prostitueixis, substituint la teva llengua, que les bagasses deshonren la nissaga.
7. No furtis el llenguatge forà ni baratis el teu; nostres belles paraules són un tresor als teus llavis.
8. No et deixis enganyar per aquells qui volen desfullar i trossejar la llengua catalana.
9. No rebaixis la teva llengua sota les altres; estima-la sobre totes.
10. Sigues mallorquí ferm i amable i conqueriràs el respecte al teu país i als altres.

Miquel Julià i Prohens

SUMARI

- 2 Foc i Fum
- 3 L'esperit republicà
Un iot pel rei
- 4 L'antifranquisme a Mallorca (1950-1970). IV part
- 6 Les mans al foc (V)
- 7 Capital Especulatiu
"Lifting" al president Matas
- 8 Cronologia de la història de Catalunya plena (VII)
- 9 El color dels signes
El papat i la cristiandat
Myanmar: conversions forçades
- 10 Conquesta i poblament de Mallorca, Eivissa i Formentera
- 11 El futur de la Dama d'Elx
Andalusia tampoc és Espanya
- 12 Dret d'autodeterminació i violència
- 13 Senyor Canyelles
Es Gall
- 14 Petits Anuncis
- 15 Campanya
- 16 Teatre mallorquí contemporani
- 17 Notícies de la llengua
- 18 No era bou
Els entrebanques de la pau
- 19 Les dones explicades als homes
La solució del terrorisme etarra
Els tancs de la Legió
- 20 Les sis princeses amb qui podria casar-se el Príncep Felip
- 21 La Internacional socialista i la seva política d'"ocupació" contra l'ocupació
- 22 "Provincianos", "levantinos" i catalans
La pàtria
Els etiquetats, un deure patriòtic
Una altra campanya per la normalització lingüística eclesial
- 24 La cuina de na Tonina
El Temple

**Especial dedicat
ALS TERMES
DE
POLLENÇA I
D'ALCÚDIA**
Si vos ha agradat,
telefonau al 26 50 05 i
el vos enviarem cada
quinze dies.

BIBLIOTEQUES DE MALLORCA
-Centre Coordinador-
BIBLIOTECA MUNICIPAL DE S'ARENAL
AJUNTAMENT DE LLUCMAJOR

Un dissabte matí sortirem al carrer, enregistradora amb mà, i férem una pregunta als infants i adolescents que trobarem: **- Per què vas a la Biblioteca?** Les respostes foren variades i aquest és el resultat:

Toni: Vaig a la biblioteca a cercar informació per fer els treballs de l'escola.

Aina: Jo hi vaig per cercar un llibre perquè m'avorresc.

Maria Isabel: Quan hi vaig és per dur-me'n un llibre per ma mare.

Cati: A la biblioteca hi vaig per cercar el silenci ja que a casa meva no hi puc estudiar.

Lluís: Quan vaig a la biblioteca me'n duc llibres de n'Asteritx.

Jaume: Hi vaig per cercar informació dels temes que m'interessen.

Joan: Jo no hi vaig mai perquè, fins avui, a casa nostra he trobat tota la informació que necessitava.

Jaume: A la biblioteca només hi vaig a cercar llibres.

Sebastià: Vaig a la biblioteca per lligar.

Lluís: Vaig a cercar un llibre quan no en tenc.

Francesc: Hi vaig perquè tenen uns llibres de contes fabulosos, gegants, mòvils, sonors... i sobre totestic molt content perquè la bibliotecària em mostra catàlegs i em deixa triar.

Tomeu: Jo hi faig els deures, hi llegesc i m'ho pas molt bé.

Francisca: Hi veng a cercar informació pels treballs de l'escola.

Maria Antònia: Hi vaig per veure llibres d'animals que m'agraden molt.

Maria: Vaig a la biblioteca a llegir, a fer els deures i a pasar el temps.

Maria Lluïsa: Jo hi vaig per dibuixar i per llegir llibres.

Blanca: Jo hi faig els deures i me'n duc cintes de vídeo.

Dione: Vaig a la biblioteca per llegir llibres de la col·lecció *El vaixell de vapor*.

 Consell Insular de Mallorca

Foc i Fum

MATEU JOAN I FLORIT

* Es clar que abans de morir-nos de fam, hem de comprar productes etiquetats en la llengua que sia. Però si en trobau, que en trobareu, comprou productes etiquetats en català. Els ous, la llet, els formatges, les fruites i verdures, etiquetats en català, saben que són més frescs i més bons que els etiquetats en altres llengües. I a les places i mercats dels nostres pobles i ciutats, comprou als placers mallorquins que venen els seus productes collits el dia abans. Passareu més gust de menjar i viureu més anys.

* I no mengem tanta carn i tant de greix animal, ni vos engateu. Menjau fruites, verdures i greixos vegetals. Ja ho escrivia el Beat Ramón Llull (jo el feria sant): "Senyer -diu-Felix- per qual natura han los sarraïns més seny on pus envelleixen, e los crestians n'han menys?". La raó és perquè els musulmans mengen "coses dolces", que són càlides i húmedes, i beuen aigua, que és húmeda i freda". Per aquesta raó conserven "l'húmid radical", que, segons la filosofia mediaval, era l'humor vital al qual pertanyia la conservació de la vida animal. Els cristians, en canvi, a causa de les grasses, viandes i vi, que és evaporatiu, càlid i sec, multiplica el calor i consumeix la humitat corporal, enmalalteixen i moren prematurament.

* A la Biblioteca Can Torró d'Alcúdia hi ha activitat musical durant aquests mes d'agost: el passat dia 7 hi va haver concert de flauta, guitarra, piano, bateria i contrabaix a càrrec de la "Cross over Palma Ensemble", dia 14 el "Jazz, Papa Joe's Ramblind Band", i dia 21, la Camerata SA NOSTRA amb Violins, viola i violencels. Per a més informació 547311

* Al complir-se 20 anys de les primeres eleccions democràtiques. l'Orfeó de Donòstia va programar el concert del Congrés de Diputats. Entra altres obres, com "Negra Sombra" (Galícia), la sardana "L'Empordà" (Catalunya), i quatre composicions basques entre les qual l'himne nacional. Totes aplaudides i la darrera amb el públicdret. Si Catalunya te un himne nacional, "Els Segadors", els bascos no som de menor categoria, digueren.

* La Mancomunitat de La Llitera ha declarat el català llengua co-oficial per tot allò que afecta l'àmbit d'aquesta institució i ha sol·licitat al Govern Aragonès la reforma de l'Estatut d'autonomia a fi que inclogui el terme LLENGUA CATALANA per referir-se a la parla a la franja oriental d'Aragó. L'ús de la llengua catalana es corrent en tots els àmbits de

la Mancomunitat de la Llitera donat que la majoria dels empleats i dirigents l'empren entre si i amb els usuaris. Ja era hora que hi hagi milers d'habitants d'Aragó que puguin dir: NALTROS SOM ARAGONESOS.

* Antón Abad, un cantautor en català al poble de Zaidin acaba de publicar el seu tercer treball titulat "CAP PROBLEMA". l'any 1989 va gravar el disc "Avui és un dia com un altre" i el 1991 va gravar "Lo ball de la polseguera". El seu últim disc consta d'onze cançons i el seu so es una mescla de la rondalla aragonesa i els aires de les músiques mediterrànies.

* Acabam de comprar la Col·lecció de biografies de personatges d'aquest segle que han tengut rellevància en el món de les lletres, de les arts, de la política etc. És una iniciativa conjunta d'Edicions 62 i la Caixa de Catalunya, amb la col·laboració de la Fundació Pere Vergés. Són 61 llibres que costen 55.000 ptes. de les vides de persones com en Francesc Macià, Pau Casals, Joan Maragall, Albert Einstein, Edith Piaf, Greta Garbo, Virginia Wolf, Ernesto Che Guevara, Mahatma Gandhi, i així fins a seixanta un personatges que, els mes vells hem conegut a través dels mitjans de comunicació o en persona. Aquestes biografies estan profusament il·lustrades i se llegeixen d'una tirada. Podeu fer les comandes a Edicions 62-Provença 278, 08008 Barcelona. I ja em direu si us han agradat.

* La Caixa de les Balears SA NOSTRA, amb l'objectiu de fomentar la creació literària en llengua catalana, convoca els Premis Literaris de Poesia i Narrativa "Miquel Angel Riera". Aquests premis també pretenen esser un homenatge a l'escriptor que va fundar i va dirigir les col·leccions *El turó i Tià de Sa Real*, des de les quals va estimular molts d'autors d'arreu dels Països Catalans. El termini d'admissió d'originals acabarà el dia 31 d'octubre. El lloc de presentació serà l'Obra Social i Cultural de SA NOSTRA, carrer del Ter, 16-07009, Ciutat.

* El pròxim Onze de Setembre hauria de ser el "Dia mundial contra el borbó" si en aquelles dates encara no s'ha derogat els Decrets de Nova Planta. En vigor de fa quasi 300 anys aquestes disposicions de Felip Vè. són reflex d'un profund odi anticatalà que encara dura. Actualment aquests decrets són un escarni al poble català. Si un dia es deroguessin, -tot i que no seria la solució definitiva per a la nostra situació nacional- ho hauriem de celebrar. Nosaltres proposam als AMICS DE L'ESTEL de fer-ho amb un bon sopar i brindar, potser amb un "bourbon" amb gel el vespre del dia Onze, a la salut del borbó, en aquesta ocasió, podrem parlar de la conveniència o no de treure les banderes la Diada Nacional de Mallorca que és l'endemà.

* Alcúdia creix, i creix cap al port. Dins pocs anys els dos nuclis de població s'ajuntaran i això és bo. Millor que obrir noves urbanitzacions amb el costos de tota classe que això duu. Ω

NO EMPRENYIS

EL MEU POBLE

L'esperit republicà

L'onze de Setembre-97 (i II)

Els no poden amb Catalunya, una nació d'onze milions d'habitants

EN JOAN QUETGLES, PROFESSOR DE FILOSOFIA

Els poden impedir – i impedeixen – que a Mallorca es celebri públicament l'Onze de setembre. El primer intent de manifestació de l'Onze de setembre a Mallorca, al 1987, promogut pel Moviment de Defensa de la Terra, es va saldar amb 15 detencions. Just a l'inici de la concentració, mentre el primer orador explicava el significat polític de l'acte, la vuitantena de persones presents a la Plaça del Tub foren encerclades i assaltades per una onada de policies nacionals espanyols. Quinze detencions: l'objectiu del delegat del "Gobierno nacional" s'havia acomplert.

Quinze detencions – la major part, de joves – i la requisita dels estendards de "l'exèrcit derrotat". Allà, a caserna de la policia espanyola, al llarg del trull de la llarga nit, aquells esbirros gaudien de la victòria com quan el Reial Madrid es proclama campió de Lliga. Davant els nostres ulls, ostentosament, potinejaven una vegada i una altra les nostres banderes, com si fossin uns pedaçs bruts (quatribarrades amb estel i, també, les senyeres que, constitucionalment, eren símbols de la Generalitat de Catalunya-Principat).

Reprement el tema de l'article, ells no poden amb Catalunya. Tot i els seus centenars i centenars de dispositius disposat per anorrear la consciència nacional, el fet és que l'independentisme sociològic de Catalunya és present per tot arreu. A qualsevol racó, el més apartat i endarrerit, hi trobarem signes de la seva presència.

Aquesta és la meua aportació a aquest Onze de setembre-97, argumentar la tesi de perquè els espanyols – l'Oligarquia hispana – no poden impedir la presa de consciència nacional d'un nombre creixent d'individus nacionals catalans. Certament, a les publicacions catalanes, predomina l'esperit conservador, dretà, situat a la rera-guarda ideològica. Aquests ideòlegs catalans, paradoxalment, coincideixen amb els hispanos, en el sentit que aquests tenen una col·locació natural a la rera-guarda del Pensament. Aquests ideòlegs conservadors – els pujolians, p.e. – es senten atemorits del Poder del que ells consideren un Gegant ideològic, el Gegant Hispà.

Aquest suposat Gegant disposa, en efecte, del control hegemònic, quan no del monopoli, de mecanismes molt poderosos per definició, com són: l'Exèrcit, la Policia,

la Guàrdia civil, l'Ensenyament, la Universitat, la Premsa, la Ràdio i la Televisió. *Ei! Mirau si no són febles ideològicament aquests espanyols que, tot i disposant d'aquest immens Poder des de fa més de dos-cents anys, no han estat capaços d'assimilar les nacions no castellanes de l'Estat espanyol.* Més encara: de tant en tant han de patir crisis de desesperació quan constaten èxits imprevistos de la Resistència catalana. Vegeu les meves consideracions per a explicar aquest fenomen.

1era.- Les èlits ideològiques hispanes s'acomoden formalment a un Pensament hispànic tardà, simplista, de curta volada. Aquest Pensament hispànic és al servei directe dels interessos polítics de l'Oligarquia. La continuïtat de les relacions de Poder fa el mateix discurs espanyol es succeeixi sempre a si mateix. Són mil formes o maneres de dir la mateixa cosa. No hi ha avenç de Coneixement.

2ona.- (En contra del que pensen els pujolians, tan materialistes). El Poder material no té res a fer contra el Poder intel·lectual. O, amb més precisió, el Poder material pot impedir per un cert temps la manifestació de les noves Idees, però no pot, de cap manera, fer canviar la Cursa de la Història.

Per posar un exemple, a l'hora de fer un discurs sobre la situació nacional espanyola, els ideòlegs del Règim posen sempre el llistó intel·lectual quasi arran de terra de tan baix que el situen. Tan hi fa si és N'Aznar, En González, N'Anguita o En Borbón; tots ells pertanyen del miserable Discurs, Si, realment, creïssin allò que diuen, faria temps que haurien desactivat i des-

munat els mecanismes d'opressió de Catalunya.

4ta.- Com més por tenen, més agressius són. I, més desesperadament reforcen o renoven els seus instruments d'opressió. En contra del que pensen i diuen els nostres pujolians – com En Miquel Payeres, per posar un exemple de publicista "prudent" amb peus de plom -, l'agressivitat d'En Zaplana i el seu recurs al mètode mafiosos per tal d'accel·lerar el procés l'anorreament de la llengua catalana al País Valencià, mostren quina és la seva pensa oculta. En Zaplana i els seus – amb el vist i plau de N'Aznar, no en mancaria més! – varen considerar un perill real la recuperació del català a València. Si no hi hagués una veritable presa de consciència nacional catalana al País Valencià, els Zaplanes i els seus serien els primers a honorar el Panteó de la Llengua catalana a València.

5ena.- L'audàcia dels Zaplanes, les Consuelos Reyna, els Carrascosa provoca patiments als nacionals catalans del País Valencià. La guerra bruta d'En Zaplana va més enllà de València. La guerra bruta d'En Zaplana compromet – ha compromès – de manera irreversible les persones i les institucions – la monarquia inclosa – que li fan costat o que callen els crims de genocidi.

6ena.- La guerra bruta d'En Zaplana l'obliga a manifestar una part del seu pensament ocult. Endut per la fragor de la batalla, els Zaplanes es llancen en braços d'un nou discurs, segons el qual les víctimes – els defensors de la terra – són acusats d'èsser els botxins – pancatalanistes que volen destruir el valencià, "llengua diferent" –.

7ena.- La guerra bruta dels Zaplanes, torna a posar en evidència davant el Món, una vegada més, aquesta estranya cosa que es diu "Estat espanyol". N'Aznar i En Zaplana deuen creure que el "poble espanyol" es deixarà corrompre per la seva campanya genocida contra el "poble català". No se'n adonen – ni tampoc els pujolians – que els pobles d'Europa i Nordamèrica no estan disposats a empassar-se ni els llibres de text hispanos ni el cretí Discurs oficial, espanyolista de sempre. Diuen no més del que venen repetint els vergonyants llibres de text d'"Historia de Espana". Fan empegueir aquests espanyols. Els llibres de text i els personatges abans esmentats, afirmen que la "Unidad Nacional" es va aconseguir amb el casament d'Isabel, la Reina de Castella, i En Ferran, Rei d'Aragó. Ni llibres de text ni els personatges – ni la Universitat hispana – ens expliquen el misteri de la desaparició d'una nació.

3era.- La doble pensa o doble pensament. Una cosa és el Discurs oficial sobre la qüestió nacional espanyola i sobre la Història i l'altra el Pensament ocult, no expressat per voluntat i conveniència política. Mentre es manifesten (posen, p.e., els quatre personatges) sobre la "Unidad nacional", aparentment sense ombra de dubte, de fet, aquest aplom és contradicció amb la seva pensa oculta, la qual, pel contrari, en tot temps, reconeix i te present l'existència de la nació catalana. Mantenen el Pensament oficial tradicional perquè són incapaces d'elaborar una teoria moderna sobre la qüestió nacional. Però, encara més, el pedestreisme del seu Discurs mostra la por real que senten enfront de Catalunya. Ω

Un iot pel rei

Els mitjans de comunicació s'ha fet eco, aquests dies, de la notícia que el sector turístic de les Illes Balears i Pitiuses vol comprar un iot al rei. Em sembla bé. Igual que si li volen comprar un palau o allò que sia. Allò que ens hauria de preocupar, no és el desig del sector. Allò preocupant és com aquest sector pot projectar gastar mils de milions que costa un iot que estigui a l'altura de les circumstàncies.

Perquè, veïam. D'on surten aquests mils de milions de pessetes? Han pagat a Hisenda la part que els correspon per la tinença d'aquests milers de milions? Com han aconseguit acumular tal quantitat de diners, per ara destinar aquesta "pessigada" a la compra d'un iot pel rei?

Idò bé. Al mateix temps que realitzen aquesta "gesta", seria convenient que explicassin com és que poden fer-la. I sinó, que ens expliquin, el Govern balear, els consells insulars i els ajuntaments, perquè destinen tan alts pressuposts a la promoció del sector turístic. Presupots, no ho oblidem, que surten dels enormes impostos que pagam els habitants de les Illes, molt més inflats que els de les altres comunitats de l'Estat espanyol.

I bé. Tampoc no manca que ens ho aclareixin, els pagans per a comprar un iot al rei. Molt bé. Però que diguin que es el poble el qui ha comprat el iot, gràcies a l'esforç i sacrifici que, inconscientment, està realitzant per a sostenir, econòmicament, al sector turístic. Ω

Pere Felip.

**EL SUPERMAX
els ofereix el
millor en
fruiteria,
xarcuteria i
alimentació,
tot d'alta qualitat
i amb un
excel·lent servei
a molt bon preu**

Al carrer dels Mariners, 2
Tlf. 546208-Port d'Alcúdia.

Acudit per Fibló

LA BRÚIXOLA Nº 57, ESTIU 1997

L'antifranquisme a Mallorca (1950-1970). IV part

1997: Per la central única dels treballadors. Contra els pactes de la Moncloa i la Divisió Sindical (II)

MIQUEL LÓPEZ CRESPI

Alguns partits d'esquerra (PSOE i P"CC"E) dividiren el poble treballador en acceptar la divisió sindical propugnada per la burgesia

Però amb l'entrada dels nostres militants obrers dins CC.OO., el que volíem precisament era frenar el procés de divisió permanent que rebia la benedicció del rei, Suárez i el franquisme reciclat, Washington i Bonn (que teledirigien el procés), Felipe González, Santiago Carrillo, Fraga Iribarne, Jordi Pujol i tots els sectors de l'oligarquia parasitària espanyola, catalana, basca i gallega. Tots units en contra del protagonisme unitari dels treballadors!

Hem de tenir en compte que en aquells moments decisius de la reforma del franquisme -si exceptuam les experiències unitàries de les coordinadores de fàbrica o barri que es donaven arreu de l'Estat-, el cert és que cada partit, creient que feia el millor, anava treballant el seu propi espai sindical, fent proselitisme per a les seves sigles, sense oferir mai una proposta d'autèntica unitat sindical tipus CUT (Central Única de Treballadors) -que era la proposta del POUM, l'OEC, etc.

Cap a l'any 1976, quan la burgesia encara romanien atemorida per la impressionant demostració d'unitat obrera i popular demostrada a Vitòria, el moviment obrer començava a estar dividit entre un nombre bastant elevat d'organismes d'acció obrera. Si deixam a part l'eixam infinit de coordinadores de fàbrica que hi havia en aquell moment, hem de recordar que hi actuaven: les CC.OO. (Comissions Obreres), dins de les quals els carrillistes del PCE formaven la columna vertebral i esdevien els agents dels pactes amb la burgesia dins del moviment obrer; la CNT de tendència llibertària; els grups que encara romanien actius de les HOAC (Hermandad Obrera de Acción Católica); la JOC (Juventut Obrera Católica); el Moviment Obrer Autogestionari (MOA); l'Oposició Sindical Obrera (OSO), que era el front sindical del FRAP; les

COA (Comissions Obreres Anticapitalistes), juntament amb les Plataformes Anticapitalistes de Barris i de Centres d'Ensenyament que impulsàvem els comunistes de l'OEC; la Unió General de Treballadors (UGT), impulsada pel PSOE; i la Unió Sindical Obrera (USO).

No hem d'oblidar tampoc els sindicats pagesos i l'especial rellevància que tengué a Mallorca el naixement de la Unió de Pagesos, fundada en la qual participaren els militants de pobles de l'OEC. Record que el nostre representant en les reunions inicials de fundació va ser el bon amic Gori Negre, de Santa Maria.

A nivell de les diferents nacionalitats de l'Estat hi havia també altres organitzacions que no tenien obediència estatal, com, per exemple, al País Basc ELA-STV (Solidaritat de Treballadors Bascos) i més endavant el famós SOC a Andalusia (el Sindicat d'Obrers del Camp).

Davant aquesta situació una mica caòtica de dispersió de forces obreres i populars, els comunistes de l'OEC decidírem (no sense problemes i contradiccions) entrar a reforçar els corrents més esquerrans i combatius de CC.OO. Ara, segurament ens ho pensaríem més de dues vegades, abans de prendre decisió tan arriscada.

1976-1977: reformistes contra revolucionaris dins CC.OO.

En aquell moment (estam parlant del començament de la reforma, 1976-1977), dins CC.OO. es donava un fort debat de línies entre reformistes i sindicalistes de tendència pactista i socialdemòcrata (a les Illes representats especialment per la fracció Cámara-Vílchez), d'una banda, i els revolucionaris, de l'altra.

A causa que feia molts més anys que els carrillistes s'havien llançat damunt l'original moviment sociopolític que foren al principi les Comissions Obreres, la tendència majoritària era la que impulsaven els carrillistes. Per exemple, en

Quan els comunistes (OEC) entràrem dins CC.OO. volíem reforçar una tendència esquerrana i antipactista formada per militants del Partit Socialista Popular (PSP) de Tierno Galván, del Moviment Comunista (MCI), la Lliga Comunista Revolucionària (LCR), el PORE (Partit Obrer Revolucionari d'Espanya), HOAC i JOC. Tendència que defensava la unitat obrera i la democràcia directa. En les fotografies podem veure (de dalt a baix i d'esquerra a dreta): Josefina Valentí, Antònia Pons, Conxa Vidal, Ferran Sintes, Rafael Ramis i Margalida Chicano Sansó, militants i dirigents del comunisme illenc (OEC).

aquells anys els carrillistes feien la vida impossible dins CCOO a dirigents obrers com Molano i Linde, militants del PTE. I tot era per aconseguir transformar l'inicial moviment socio-polític en un simple sindicat d'afiliats tipus socialdemocràta. Els comunistes de l'OEC érem especialment perseguits pels carrillistes, que, sense gens d'escrúpols, abans de l'entrada dins del sindicat, ens feren mil travetes a més d'acusar-nos -com sempre han fet d'ençà l'assassinat de Nin pel P"CC"E i l'extermi de poumistes i cenetistes a ran dels Fets de Maig de 1937- de feixistes i agents de l'imperialisme.

Nicolás Sartorius contra l'esquerra revolucionària

Un dels ideòlegs del carrillisme i de la tàctica i estratègia reformistes dins CCOO era aleshores Nicolás Sartorius, i totes aquestes posicions les va deixar ben escrites en nombrosos articles i conferències, i especialment al seu opuscle *Las Comisiones Obreras*, de la col·lecció "Qué son" (Editorial la Gaya Ciencia, 1976). Llegir aquestes curioses relíquies del pactisme pro-

burgès i promonàrquic de Micolás Sartorius refresca la memòria als que no volen recordar. I es poden veure ben clarament les intencions de divisió obrera i de conversió del moviment socio-polític anticapitalista de les inicials CCOO en un simple sindicat reivindicatiu sense cap relació amb la lluita contra la burgesia o de defensa dels Consells Obrers i la democràcia de base -que era la pràctica corrent del moviment obrer en aquelles circumstàncies. Cal dir que els carrillistes mai no amagaren les seves intencions i en una data tan llunyana com el 1968 ja propugnaven la forma sindical com la més adequada per al moviment obrer. En la *Declaración de las CCOO de Madrid ante la crisis actual* (gener de 1968), en l'apartat dedicat a les reivindicacions dels treballadors (recollit a la pàg. 17 de l'opuscle de Nicolás Sartorius *Las Comisiones Obreras*), llegim: "Convocatoria urgente de un congreso de trabajadoras en el que la voluntad soberana de los mismos decida las formas de nuestro futuro sindicato". Això ja ho proclamaven els carrillistes nou anys abans de la nostra entrada dins CCOO!

Una altra tendència (*minoritària*) era precisament la que impulsaven partits com el PTE (que a les Illes dirigien Jaume Peralta i Miquel Tugores, el "Tugui") i l'ORT.

La tercera tendència (la qual volien reforçar amb la seva incorporació a CCOO els militants comunistes de l'OEC) era l'anomenada *unitària* (perquè volia lluitar precisament en favor de la unitat obrera). Quan l'OEC entrà a reforçar aquesta tendència esquerrana i antipactista, estava formada per militants del Partit Socialista Popular (PSP) de Tierno Galván, del Moviment Comunista (MCI), la Lliga Comunista Revolucionària (LCR), el PORE (Partit Obrer Revolucionari d'Espanya), HOAC i JOC. L'agost de 1977, s'hi sumà la major part de la militància de l'Organització d'Esquerra Comunista (OEC).

El nacionalisme mallorquí (PSM) i el sindicalisme

El MCI i el PSM recolliren amb el temps bona part del contingut de lluita unitari i antiburocràtic del pensament de l'OEC; i les ponències del IV Congrés del PSM (Inca, desembre de 1978) en són una prova evident. La crítica als pactes antipopulars (tipus Pacte de la Moncloa) que signaven els majoritaris (PCE i PSOE) era ben clarificadora en la línia d'ajudar a bastir organitzacions de classe autònomes dels partits i amb capacitat de lluita reivindicativa davant la patronal.

En la seva "Anàlisi de la situació actual" (a Mallorca), (pag. 2 del document aprovat pel IV Congrés del PSM) s'afirmava: "A l'àmbit sindical veim que de fet les Centrals majoritàries (CCOO i UGT) pràcticament s'han imposat per damunt les altres. Molt poques han estat les mobilitzacions per qüestions laborals. Les centrals majoritàries es presenten clarament com a corretja de transmissió dels respectius partits polítics (PCIB i PSOE) i dins CCOO cada vegada s'intensifica més la lluita del PCIB per eliminar els sectors d'esquerra i l'intent de buro-

E P I I

PARES, EDUCAU-ME EN CATALÀ, A MALLORCA HI HA EL MEU FUTUR

L'ANTIFRANQUISME A MALLORCA (1950-1970) IV part

de M. López Crespí

Cada quinze dies a L'ESTEL de Mallorca (d'agost del 1997 fins a l'agost del 1998)

Per demanar números endarrerits, telefona al **26 50 05**

Més que una influència estrictament leninista hi havia, en els comunistes de les Illes (OEC) que érem l'avantguarda de la lluita per la llibertat del poble treballador, una forta assumpció de la ideologia i la pràctica del moviment llibertari (CNT), del mateix Anton Pannekoek (el gran teòric neerlandès dels Consells Obrers), del Gramsci del moviment consellista de Torí, dels mateixos espartaquistes alemanys, o dels situacionistes francesos de mitjans dels anys seixanta; no pas de Dimitrov o Stalin. De dalt a baix i d'esquerra a dreta: J. Corral, Joan Ensenyat, Guillem Ramis, Antoni Mir, Víctor Jimeno i Antoni Abarca Zurita, destacats militants de l'OEC.

Els comunistes de les illes (en aquest cas del PORE i de l'OEC) en temps de la dictadura feixista de la burgesia eren l'avantguarda en la lluita per la llibertat del nostre poble i els més aferrissats defensors de la unitat obrera front la patronal. En la fotografia podem veure la dirigent trotsquista (PORE) Maria Dolors Montero i el jove comunista (JEC) Rafael Ramis.

cratitzar el sindicat. De totes formes la capacitat mobilitzadora de les referides centrals és molt reduïda, cosa que quedà prou demostrada a la manifestació anti-terrorista que convocaren darrerament, manifestació de clar caire electoralista i que no reuní més de 1.000 persones".

Servar la memòria història del moviment obrer

El nostre partit (l'OEC), amb la seva pràctica consellista i anticapitalista, era una organització adequada per a la lluita a fàbriques, barris i centres d'ensenyament, però poc útil a l'hora d'intervenir en muntatges polítics de les "altures" (és a dir, històries que no tinguessin alguna cosa a veure amb els interessos concrets de la gent).

Tampoc no ens agradava definir-nos com a "partit". Més sovint parlàvem de "organització", de col·lectius de revolucionaris que, sense cap aspiració d'exercir el

poder polític o participar en processos electorals de democrata-burguesos, l'únic que volíem fer era ajudar, ser l'avantguarda, els guardians de la memòria col·lectiva del moviment obrer, els transmissors a les noves generacions de les experiències revolucionàries de la classe obrera que eren sistemàticament silenciades pels epígons del carrillisme, la burgesia i la socialdemocràcia.

No érem "homes de partit", del tipus dels estalinistes que procedien de l'herència escleròtica de la III Internacional. No hi teníem res en comú, i procuràvem fugir com de la pesta de tot el que fes olor de carrillisme, manipulació de les lluites populars, protagonisme obtingut damunt les vagues o sofriments del poble treballador.

Més que dedicar-nos a enfortir el nostre "partit" (l'OEC), aconseguir nous militants, crear quadres (cosa que, sens dubte, hauríem d'haver fet per a servir les experiències

d'aquells anys i poder-les transmetre al joves del futur), ens dedicàvem a impulsar les lluites en marxa sense cap mena d'utilització partidista dels moviments revolucionaris. No cal negar que més que una influència estrictament leninista (el Lenin del *Què fer*, per exemple), hi havia una forta assumpció de la ideologia i la pràctica del moviment llibertari (CNT), del mateix Anton Pannekoek (el gran teòric neerlandès dels Consells Obrers), del Gramsci del moviment consellista de Torí, dels mateixos espartaquistes alemanys, o dels situacionistes francesos de mitjans dels anys seixanta; no pas de Dimitrov o Stalin. La feina era per a ajudar al desenvolupament de les Comissions Obres Anticapitalistes (COA), les Plataformes Anticapitalistes de barris, instituts o facultats, els moviments

autònoms de la pagesia (a Mallorca, per exemple, OEC fou un dels partits que ajudà a crear i consolidar la Unió de Pagesos). Vist en perspectiva, potser fos un error no haver previst una llarga resistència partidista o pensar que, una vegada esclafada pel reformisme i la burgesia l'onada revolucionària dels anys setanta, ja no hi havia res a fer amb la defensa intransigent del consellisme i la democràcia de base.

Un error històric, ajudar a consolidar les CCOO carrillistes?

Per això potser fos un error entrar dins el sindicat carrillista CC.OO. sense haver reflexionat ben a fons la significació futura del que en aquells moments (agost de 1977) estàvem fent. Pensàvem que era una forma de consolidar el moviment obrer en un moment de creació pels partits reformistes de molts sindicats. La idea que ens guiava, potser equivocadament, era reforçar els corrents d'esquerra de dins el sindicat, ajudar a preservar les pràctiques de democràcia directa assembleària i consellista i, de rebot, establir plataformes d'unitat que permetessin als revolucionaris anticapitalistes -amb el suport dels treballadors en general- anar substituint els agents de la burgesia dins del moviment obrer (tant els carrillistes com els falsos "socialistes").

El diari *Última Hora* del dia 4-VIII-77 escrivia sota el títol *OIC entra en Comisiones Obreras*: "Asimismo, la OIC amplía la información referida al aspecto sindical:

'Nuestra táctica sindical se establece después de un profundo análisis [aquesta afirmació era completament incorrecta] en la VIII Conferencia sobre la necesidad de adecuar en las Islas nuestra defensa de un sindicalismo de clase revolucionario que cierre el paso al pacto social propugnado por la burguesía y secundado por las centrales que de una u otra manera colaboran con ella.

'Es esa valoración la que nos hace ver en las CC.OO. de las Islas y especialmente en sus franjas más combativas e independientes la posibilidad de unir esfuerzos con esos luchadores e ir trabajando juntos consolidando un sindicalismo pro-consejista, asambleario y de democracia directa que no sustituya a los trabajadores (afiliados o no) en la negociación sindical y plantee siempre sin claudicaciones los derechos y necesidades de los trabajadores de las Islas.

'No hay, pues, en nuestra decisión de entrar en CC.OO., ningún cambio de estrategia revolucionaria [era un canvi de 180 graus!]. Para nosotros [els comunistes] se trata de luchar por lo mismo -unidad obrera contra el pacto social- desde otros marcos producidos por la nueva situación política".

Amb els anys molts companys anaren comprovant que aquestes idees de servir les millors tradicions del moviment obrer (democràcia directa, consellisme, anticapitalisme...) des de dins el sindicat dels carrillistes no eren viables. Molts companys es cansaren de lluitar contra una murada de ciment armat davant la quantitat de revolucionaris expulsats del sindicat pels homes de Carrillo i deixaren la militància sindical o passaren a altres organitzacions obreres. Altres, autèntics "herois" -imprescindibles per altra banda per a la direcció carrillista- es conformaren amb anar feinejant per aconseguir un millor conveni i prou. S'oblidà la lluita per reforçar els corrents d'esquerra del sindicats (que foren extirpats com un càncer); s'oblidà la defensa del consellisme i la democràcia directa, l'anticapitalisme, el republicanisme històric dels treballadors. A poc a poc, el gran moviment sociopolític de la transició, aquelles grandioses experiències de Coordinadores de Fàbrica que -per exemple, a Vitòria-Gasteiz el març del 76- posaren en perill la maniobra continuista del règim, foren enterrades davall tones de ciment armat i s'anà bastint un sindicalisme de serveis -còpia barata del sindicalisme de gestió capitalista tipus CEE. Per això, ara que han passat els anys pens si no fou molt equivocada la idea d'entrar a reforçar el sindicalisme de gestió de la crisi capitalista que aixecaven els elements més pactistes i anticomunistes del moviment obrer. Ω

No al racisme espanyol
No al racisme anticatalà
Racistes go home
ABC racista
Anson racista

Fa 3 mesos que en Mateu Tornila de Campanet regenta l'oficina de **Lloguer de Coxes Mistral** al Port d'Alcúdia.

N'Encarna Perálvarez d'Andalusia fa 9 mesos que ha obert el **Restaurant La Cantina** a l'entrada del Port d'Alcúdia. La paella, l'entrecot al pebre bo i el llom amb esclatassangs son els plats que recomana. Un lloc on se menja per unes 2000 ptes a la carta, el menú en val 800. Al costat de La Cantina, també hi ha obert una floristeria.

Na Phanit i en Gordon, ell d'Irlanda i ella de Tailandia, fa 1 any que han obert un **Restaurant Thailandés** a l'entrada del Port d'Alcúdia. Aquesta família va tenir el Restaurant s'Aufàbia a dins Alcúdia durant 6 anys.

En Julià Galdés de sa Pobra és l'amo d'**Instal·lacions Elèctriques Mallorca**. Fa instal·lacions arreu del Nord de Mallorca, especialment als alemanys que obrin molts de locals.

LES MANS AL FOC (V) Professor anti-castes

PER PERE GRI

El 1935 va ser l'únic any de la meua glòria literària. Em passaren moltes coses en aquell temps, encara que record especialment la conferència que vaig pronunciar el diumenge 29 de desembre d'aquell any, en el saló del Centre Instructiu de Porreres en la qual vaig dissertar sobre "el sistema de castes".

La publicació "La Veu de Porreres" en feia els següents elogis uns dies després: "L'acte, que era públic, es va veure molt concorregut, quedant el saló ple de gom en gom. Feu la presentació de l'orador el president de l'entitat en Sebastià Ferrà, qui posà de manifest les rellevants qualitats del senyor Sanpol, com a persona culta, de profunds estudis socials i filosòfics, autor de l'obra "Dones que no somriuen", i com a professor actual del Liceu".

Seguidament vaig fer ús de la paraula, amb frases d'elogi i estímul per aquesta societat que tant feia en matèria cultural. No és possible una democràcia sense cultura, vaig continuar dient, i els pobles on té més arrelament el caciquisme és en els incultes. Tota societat que tenguí per objecte elevar el nivell cultural del poble és digne del major suport i encara més per les dificultats que ha de vèncer que estan precisament en el poble ignorant. Vaig explicar que la conferència que donava no era política, que era senzillament un tema social, però la qüestió parteix d'allò que és social, i a vegades es confonen. El problema del món és social. Es de relació entre el capital i el treball.

També vaig plantejar dos aspectes, primer la civilització antiga: A Roma tenien la concepció que els homes eren distints per naturalesa; els uns havien de servir als altres. En el segon aspecte es diu: Existeix avui un sistema de castes? Els uns gaudir, els altres patir. Igualment vaig citar la divisió dels romans: uns eren lliures, altres esclaus. Primerament a les guerres els presoners eren morts, mes tard els guardaren per dedicar-los a treballs. I tenien dret de vida i de mort sobre ells. Així naixia l'esclavatge, que es transmeté de pares a fills. I ben prest els esclaus, superaren als homes lliures.

El treball de l'esclau era dur: en les mines, a les pedreres, en les avantguardes de les guerres,

en el circ lluitant amb les feres per divertir als lliures. Les esclaves servien als senyors, cuidaven de la casa, del pentinat de la senyora en que, si s'equivocaven amb un punxó que la senyora tenia a la mà, li clavava al braç. Quin dret tenia l'esclau? No cap. El mateix que es dona a un ca, a un moix.

Avui en dia, en les experiències mèdiques s'utilitzen conills. Antigament se servien d'esclaus. Marc Antoni i Cleopatra, abans de suicidar-se, feren tastar el verí a uns esclaus que moriren a l'acte.

Cató recorria els mercats d'esclaus: comprava els prims, els engreixava i revenia.

Pocí tenia feres al seu jardí; els hi donava esclaus per menjar.

Els qui ja vells no servien, els llançaven al riu.

I mentre aquestes i semblants penitències eren patides pels esclaus, que representaven les tres quartes parts de la població de Roma, que feien els lliures? El romà, primer fou un gran treballador, conquerí el món, però llavors es depravà, del llit, al bany, al circ, a la taula etc. Menjaven molt, tenien un "vomitori", es ficaven dos dits a la boca i vomitaven el menjar per poder menjar una altra vegada.

Quin contrast! tres quartes parts de la humanitat nuus, amb els canells fermats, la nit als soterranis, sense conèixer un amor, sofrint, esquinçant-se... i una tercera part massa rica i divertint-se a cor que vols.

Era d'esperar! Els esclaus es revoltaren comandats per n'Espartaco, un esclau valent i decidit que recorregué Itàlia reunint a 70.000 companys de classe, els quals es llençaren sobre Roma. Però aquesta va reaccionar i Gras, general romà, va vèncer n'Espartaco, i manà col·locar a les voreres d'una llarga carretera sis mil creus, hi enclavà a cada una un esclau, mentre és passejava per la carretera.

Va venir Jesucrist al món i li donà un canvi total. I és cregui o no es cregui que Jesucrist fos Déu, el cert és que fou el gran revolucionari de la Humanitat. Propagà una doctrina: "Llibertat, igualtat i fraternitat". I morí en creu! però havia format una escola, i els seus deixebles Pere i Pau, arribaren a Roma propagant les seves idees... Ω

Mostra de Revistes en Català 1997

PERPINYÀ

Del 4 al 7 de setembre

BARCELONA

Del 9 al 12 d'octubre

VALÈNCIA

Del 22 al 25 d'octubre

LLEIDA

Del 20 al 23 de novembre

ASSOCIACIÓ DE
PUBLICACIONS PERIÒDIQUES
EN CATALÀ

Rambla de Catalunya, 10 · 08007 Barcelona
Tel. (93) 412 76 28

M a l l o r q u í !

La llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, és oficial a Mallorca. Els teus fills tenen el dret i el deure de saber-la. Exigeix escoles catalanes al teu poble o barriada.

Capital Especulatiu

PER JOSEP SERRA. PRES. D'ESQUERRA REPUBLICANA-MALLORCA

El procés d'industrialització a l'Estat espanyol és posterior a la guerra desencadenada pel cop d'Estat del general Franco del 1936. Fou conseqüència de la dinàmica econòmica general a l'Europa occidental, al marge de règims polítics i de tradicions econòmiques.

Si acceptam que la industrialització tingué lloc fonamentalment entre 1939 i 1959, haurem d'establir quines són les èlites econòmiques que dirigiren aquest procés. I és aquí on trobam la connexió entre aristòcrates i financers que ens permet determinar quina fou la classe "nacional" dominant.

Va ben errat qui es pensa que la burgesia duagué el pes econòmic de la industrialització, ja que l'aristocràcia de sang, identificable en gran mesura amb la noblesa terratinent castellano-andalusa, aportà bona part dels seus efectius humans i materials a la configuració de la política econòmica i, per tant, va imposar els seus interessos, especial-

ment el control del denominat capital financer, també conegut com a capital especulatiu.

Al "Consejo del Banco de España" constituït d'acord amb la "Junta de Defensa" a Burgos el 1936 hi figuren el marquès de Amurrio, el comte de Heredia- Spínola, el marquès de San Nicolás de Noras, el marquès de Aledo, el comte de Limpias, el comte de Barbate i el vescomte de San Alberto. En els anys següents hi ingressaren el duc de Berwick y de Alba, el marquès de Llanzol, el comte de San Luis i el comte de Gamazo.

Són els de sempre, els de "les cent famílies", el poder dels quals es basa fonamentalment en una xarxa de relacions familiars i de tracte social que vincula en termes d'endogàmia de grup l'aristocràcia i el món financer. Els seus llinatges s'encreuen i repeteixen en els llocs d'alta gestió i en els consells d'administració dels grans bancs i les grans empreses: 90 de les 100 grans

famílies "espanyoles" en el camp financer posseeixen entre els seus membres un o més consellers bancaris.

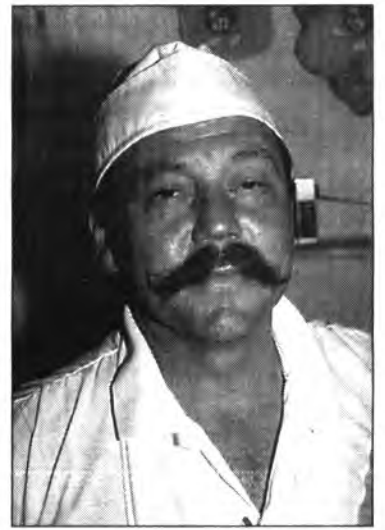
La família i els amics vertebraren el cercle social estamental que amb les seves institucions específiques (col.legis, reunions, clubs, etc.) els separa eficaçment de "els altres", perpetuant i enfortint d'aquesta manera la seva legitimitat tradicional en el món del capitalisme financer. No pertanyer a aquest cercle endogàmic fou un element determinant en la caiguda ràpida de Mario Conde, un nouvingut a qui ningú no havia convidat. Fou un avís per als escadadors.

La seva condició d'aristocràcia, amb el seu domini en l'important àmbit financer, fa també que siguin els principals valedors de la monarquia espanyola, com una forma de mantenir la seva autolegitimació tradicional des de la fallida de l'Antic Règim. D'aquell Antic Règim, precisament, l'únic símbol que es manté

vigent és el rei dels espanyols, únic títol nobiliari patrimonial que no serveix únicament per "fardar" i que constitueix un dels aspectes no democràtics formalment presents a la constitució espanyola, que situa un ciutadà per damunt dels altres i estableix que la seva successió té prioritat en la línia masculina: classistà i sexista; no democràtic, per tant.

La migrada aportació dels Països Catalans a l'aristocràcia financera espanyola i el nostre potencial en l'àmbit de l'economia productiva expliquen en certa manera l'espoli fiscal que patim per part d'un estat que compta amb un govern supeditat als interessos i la voluntat de l'aristocràcia financera que controla els mercats del capital especulatiu: els grans bancs presenten un espectacular marge de beneficis que contrasta sovint amb la precària situació econòmica de les petites i mitjanes empreses característiques de la nostra nació i que són fiscalment "rebutades" pel govern espanyol.

Disposar d'una política econòmica que tenguí en compte les petites i mitjanes empreses és imprescindible per a l'estabilitat del nostre model econòmic. A Espanya, però, és impossible. Ω

En Peter Lerchenfeld, natural d'Austria, fa 3 setmanes que ha obert la Botiga d'Entrepans, a Poc a Poc a l'entrada del Port d'Alcúdia.

Fa 27 anys que en Gabriel Vensala va obrir el Restaurant Vent i Sol al Port d'Alcúdia. La carn torrada és l'especialitat de la casa. Se menja per unes 3000 ptes. El Menú en val 800.

Na Tere i n'Antoni, tots dos d'Euskadi, fa 6 anys que regenten el Bar de copes Tere al Port d'Alcúdia.

Fa 9 anys que na Catalina Joan regenta el Super Kati al Port d'Alcúdia.

"Lifting" al president Matas

Increïble, però cert! La transformació que els serveis d'imatge del PP han aconseguit imprimir al president de la nostra Comunitat "autònoma" (?) mereix la més alta qualificació, especialment si tenim en compte la rapidesa amb què ho han aconseguit. Un alumne excel·lent.

El president Cañellas anava per lliure, era "natural" en el seu comportament i feia allò que tenia ganes de fer; a més, ho feia com volia, quan volia i perquè volia. El seu estil de senyor de possessió acostumat a tractar amb pagesos, misatges i pastorets es traduïa en un to "populista" que no deixava d'esser popular. A les fires sabia més o menys el pes d'una vaca lletera o el temps que podria tardar una ovella a parir, a la vegada que semblava

ben adaptat a l'olor natural dels porcs o dels cavalls. Compartia, de fet, estil amb el president del Consell d'Eivissa, Marí Calbet, que no dubta a fer-se una tocada de collons ben evident quan algun periodista li fa alguna pregunta que no considera pertinent.

Jaume Mates, però, no pot deixar d'arrufar el nas i fer un suau "ricus" de fàstic quan passeja entre les parades d'animals o fica les mans a les aigües residuals de qualque depuradora. Té l'estil d'un jove executiu triomfador, atenuat per uns serveis d'imatge que poc a poc han anat reduint aquells elements que recordaven massa l'estètica "Mario Conde" ara caiguda en desgràcia. És un mèrit innegable dels serveis d'imatge i la seva pròpia capacitat d'adaptació a la situació.

A mitjan mes de juliol els ciutadans de Formentera pòguren comprovar personalment quin és l'estil del president. Arribà acompanyant d'un equip de periodistes directament desplaçats des de Mallorca per cobrir la inauguració d'un servei d'helicòpter-ambulància i la celebració dels 50 anys de casats de moltes parelles d'indígenes. Jaume Mates correu a saludar les dones que encara anaven vestides "de pagesa" en una manifestació de reconeixement a aquelles persones resistents als canvis. Posteriorment va agafar un ninot i el va asseure al seient de l'helicòpter en una demostració de sensibilitat que va impressionar els assistents a l'acte. També va saludar personalment els reunits fent ús de la tècnica papal de passar amb les pal-

mes de la mà inclinades cap avall. No vaig veure que ningú li besàs l'anell.

"I aquesta ambulància, es quedarà aquí?" es demanava algú impressionat per una furgoneta estil UVI lluenta, impecable. "No sigui ase", li contestà un altre, "o és que no saps què va passar amb les quatre ambulàncies que passejaren el dia de la inauguració del Centre de Salut!". L'illa de Formentera, la que pateix un major espoli fiscal de totes les illes Balears i Pitiüses ha hagut de conformar-se durant molts d'anys amb els serveis d'una ambulància, donada per un estiu alemany, que tenia tots els aspectes de vehicle de la segona guerra mundial.

Les quatre ambulàncies es reduïren a una només que les altes autoritats desaparegueren. Aquesta vegada la flamant camiona va seguir el mateix camí.

Senyor Matas, el poble no és ase, però amb aquests procediments sembla que li volgueu fer tornar. Recordau que a les últimes eleccions espanyoles la candidata progressista al senat va duplicar pràcticament el nombre de vots aconseguit pel vostre conseller de Foment a l'illa de Formentera i que no li va anar massa millor a Eivissa, tradicional feu del PP.

La primera impressió de vegades és d'admiració, però aquesta prest es torna desconfiança quan un pren consciència que ha assistit a una representació buida de contingut, pura escenografia, màgia, prestigiositat, engany als sentits. Ω

GUILLEM DE BERGUEDA

EL HUMOR DE QUIQUE

El color dels signes (i l'aneguet blanc) (Lògia-BALUARD-Façana)

I-BELLVER, EL CENTRE

Un castell rodó defensat per quatre torres grans que enfilen els quatre vents cardinals, la de l'homenatge a la tramuntana i quatre petites o donjons als quatre vents intermedis. Així, encara que bufassin tots ells a l'una no podrien penetrar en l'interior del pati també rodó. Un pati envoltat d'arcs de migpunt que en un pis superior es desdoblen en ogives que miren amb la seva punta afilada cap a la volta elestial. Una volta que va baixant i baixant fins a l'horitzó, també rodó, que ens envolta i ens limita allà on el blau clar del cel es fa blau fosc de mar.

Un cercle que es va eixamplant així com ens anam fent amunt i més amunt en la nostra mirada material o moral, encabint en el seu si les terres dels germans de les riberes peninsulars, dels germans bessons del Languedoc i la Provença, dels cosins de les costes italianes i, fins i tot, les del pobles del Magrib, suara amics, suara enemics, però sempre omnipresents en la nostra existència històrica. Una existència que és centre, amb les altres illes, de la Mediterrània mare de la cultura.

Colcada

Als 31 de desembre de 1709 en dimars fonch St. Silvestre i Sta. Coloma die qe fonch recuperada la Ciutat pr. lo invictissim Rey D. Jaume I de Arago el Conquistador en lo Any 1229 del Poder Mavometano, Nos pogué fer dita memòria ale Solemnidad dels altres Anys, per qe. va ploure tot el matí qe. los dos paseos de Balle y Vager los vinge just poder pesar per Cort y nospogeran fer funtio ales altres plases com son de D. Ferrandell, de plase (Sta. Eulàlia), de la Porte de St. Antti, y Porte Pintada per quan la proeso nosortí de la Seu. El Balle era el Sr. ffs. Virallonga-mir y Vager el Sr. Diego dEsClapez. Le proeso com tinc dit no sorti de la seu, sino qe. le feranperambitum ecclesie, perti del Altar mayor y prenge p. le part de Corpu Crist y arriban devant le Capella de St. Vicens farrer (1) posaren un altar ab dos canelobres, per el qe. posa en semblans dia defora le Porte de St. Antti al mig de la plase, y allí entonaren la Salve Ratgina y acabada entonaren Ave Maria Estella y prosagi la proeso fins antes cosa de vint i sinc pases antes de arribar al consell del Cor que estava tencat, y rapresenta le porta pintada que en semblans diades esta tencada, y arribat a dit tretcho el qui feya le cape (qui era el cabiscol Ballester) entona el Tedeum con se acostume arribant ale entrada del Pont dele Porte Pintada, y així com se acostma qe. entonant Tedeum en dita Porta le obrin y entra le proeso dins la Ciutat, entonant lo Tedeum ales vint i sinc pases antes del Cansell del Cor lo obriren y entra le proeso, pr. imitar lo dele porte Pintada.

Anotacions

Recentment s'ha posat en dubtes la conveniència de la festa del 31 de desembre data de la constitució, violenta i no violenta, de la nostra identitat. L'últim Nadal he distribuït una felicitació on de manera esquemàtica es fonamenta la filosofia del fet, utilitzant les paraules del Rei en Jaume en la seva Crònica, referides a persones del meu llinatge, i reproduint els símbols propis d'un guerrer que pren part en la terrible escomesa de la diada, el sepulcre de Guillem de Torrella en el temple de Santa Margalida, l'antiga mesquita de n'Amet Xalaxa, prop de la porta de Bab Al-Kofol per on entrà (i no per la Porta Pintada edificada tres-cents anys després) i al final de la Colcada (marxa a cavall per menys de vint-i-quatre hores) a l'antiga gran mesquita de Madina Mayurca (ara la Seu) el sepulcre del primer bisbe, l'home que emprengué la construcció de la pau, en Ramon de Torrella. **Xim Gual de Torrella. Ω**

El papat i la cristiandat

El títol de "papa" (del greg *pá. pas*, pare) no s'emprà durant el primers dos segles. Michael Walsh, ex jesuïta, explica: "Pareix esser que fou el segle III quan per primera vegada s'anomenà "papa" a un bisbe de Roma, i el títol fou pel papa Calixte (...). Per a finals del segle V "papa" solia significar el bisbe de Roma i ningú més. No obstant això, només en el segle XI podia un papa insistir en que el títol s'aplicava només a ell" (An Illustrated History of the Popes).

Un dels primers bisbes de Roma que imposà al seva autoritat fou el papa Lleó I (440-461). LLeó va prendre el títol de Pontífex Maximus, que era un títol pagà que dugueren els emperadors romans fins a finals del segle IV i que encara els papes empen avui". Lleó I basà les seves accions en la interpretació catòlica de les paraules de Sant Mateu 16:18, 19. Lleó I "Va declarar que perquè Sant Pere era el primer dels apòstols, l'església de Sant Pere hauria de rebre primacia entre les esglésies". (Les religions de l'home) Per aquest acte Lleó I manifestà clarament que mentre l'emperador tenia poder temporal en Constantinoble, a l'Orient, ell exercia poder espiritual des de Roma en Occident. Aquest poder s'il·lustrà també quan el papa Lleó III coronà emperador del Sant Imperi Romà a Carlomagne el 800 de la nostra era.

Des de 1929 els governs seglars han vist al papa de Roma com a governant d'un estat sobirà distint dels altres, el de la Ciutat del Vaticà. D'aquesta manera, l'Església Catòlica Romana, cosa que no pot fer cap altre organització religiosa, pot enviar representants diplomàtics i nuncis als governs del món (Joan 18:36). S'honora al papa amb molts de títols, alguns dels quals són: Vicari de Crist, Successor de Sant Pere, Sumo Pontífex o Rector de l'Església Universal, Patriarca d'Occident, Primat d'Itàlia, Sobirà de la Ciutat del Vaticà. El transporten amb pompa i cerimònia. Li donen els honors de cap d'Estat. Per contrast, com va reaccionar Sant Pere, suposadament el primer papa i bisbe de Roma -quan el centurió romà Corneli va caure als seus peus per retre-li homenatge?: "Pere l'alçà i digué : "Aixeca't, jo mateix també soç home" (Fets 10:25, 26).

La pregunta ara és: Com va aconseguir tant de poder i prestigi l'església en aquells segles? Com va convertir la senzillesa i l'humilitat de Crist i dels cristians primitius en l'orgull i la pompa de la cristiandat?

Fonaments de la cristiandat

El punt de viratge per a aquesta nova religió dins l'Imperi Romà fou l'any 313 de la nostra era, data de la suposada conversió de l'emperador Constantí al "cristianisme". Com va tenir lloc aquesta con-

versió? L'any 306, Constantí va succeir a son pare, i amb el temps, va arribar a governar l'Imperi Romà juntament en en Licini. Constantí fou influït per la devoció de sa mare al cristianisme i la seva pròpia creença que havia rebut protecció divina. Abans d'entrar en batalla, a prop de Roma en el Pont Milvi el 312, va dir que en somnis li havien dit que pintàs el monograma "cristià" -les lletres gregues *Xi-Rho*- als escuts dels seus soldats. Amb aquest "talisman sagrat" les forces de Constantí derrotaren al seu enemic Majenci.

Poc després de guanyar aquesta batalla, Constantí va afirmar que s'havia fet creient, encara que no es batetjà fins poc abans de la seva mort, 24 anys més tard. Va obtenir el recolzament dels qui afirmaven ser cristians al seu imperi per "adoptar les lletres gregues *Xi rho*, en el seu emblema.

El resultat d'això fou que se col·locaren els fonaments de la cristiandat. Com va escriure el locutor britànic Malcolm Muggeridge en el seu llibre "La fi de la cristiandat": "La cristiandat va començar amb l'emperador Constantí". No obstant això, aquest home també feu un comentari perspicax: "Fins i tot se podria dir que Crist mateix abolí la cristiandat abans que comencés quan va declarar que el seu regne no era d'aquest món. . . una de les declaracions més transcendents i més importants". I una que ha estat extensament passada per alt pels governants religiosos i polítics de la cristiandat. (Joan 18:36)

Amb el recolzament de Constantí, al religió de la cristiandat va arribar a ser oficialment la religió estatal de Roma. Elaine Pagels, professora de religió, explica: "Els bisbes cristians, a qui abans s'arrestava, turmentava i executava, ara eren eximits del pagament d'imposts, rebien regals del tresor imperial, i adquirien prestigi i fins i tot influència a la cort; les seves esglésies obtingueren gran riquesa, poder i prominència". S'havien fet amics de l'emperador, amics del món romà. (Sant Jaume 4:4.)

Constantí i la "Unidad del Imperio"

Per que fou tan significativa la "conversió" de Constantí? Perquè com emperador va exercir una vigorosa influència en els assumptes de l'església "cristiana", que estava dividida en quan a doctrina, i ell volia la unitat de l'Imperi. En aquell temps, els cristians de parla grega debatien sobre "la relació entra la "Paraula" o el "Fill de Deu" que s'havia encarnat en Jesús, i "Deu mateix, alhora anomenat "el Pare"", donat que el seu nom, Yahweh, havia estat oblidat (Història Universal de Colúmbia). Alguns afavorien el punt de vista bíblic que indicava que Crist, el *Ló. gos*, havia estat creat i per això estava subordinat al Pare. (Mateu 24. 36; Joan 14:28, i Corints 15:25-28). Entre aquests hi havia n'Arri, un sacerdot d'Alexandria, Egipte. **Ajuda Evangèlica. Ω**

Myanmar: conversions forçades

Al nord-est de Myanmar (antiga Birmània) cents de cristians de la tribu o ètnia Naga són pressionats per a fer-se budistes. Segons l'agència de premsa birmana, els soldats han rebut l'ordre, el 1997, d'estendre el budisme entre els Nagas animistes i cristians. Alguns soldats han hagut de prendre mullers nagas per a forçar-les a esdevenir budistes.

Les viles cristianes reben sovint lletres d'amenaça amb annexes eloqüents. Com ho explica el cap del poblat: "Si el sobre conté una bala, vol dir mort si no cedim. Si un tros

de carbó, és una amenaça de calar foc al poble. Un pebrot significa tortura".

Tot i les protestes, aquestes injustícies no han pas minvat, al contrari. Caps militars han exigut dels pastors que demanin autorització als monjos budistes si volen fer una reunió de pregària o aplegar als fidels. Els joves cristians qui festejaren Nadal malgrat la prohibició foren apallissats. Els sacerdots budistes ofereixen diners, queviures suplementaris i roba als cristians nagues que es passin al budisme.

A muntó cristians foren forçats

a bastir temples budistes amb l'amenaça de les armes, o van ser apallissats. Fotos tretes en secret en un camp de treball foren publicades l'any passat. Hom hi veia gent picar pedres sota vigilància de soldats armats. El govern nega oficialment l'existència d'aquests treballs forçats. (P. O.)

Nota de la redacció: Afortunadament, a Mallorca, tot això és història. A la vila de Pollença hi ha tres esglésies cristianes, però només n'hi ha una oberta al culte. La dels dominics (els inquisidors), s'emplea per a fer-hi exposicions i concerts. La de l'Ajuntament, que era d'uns altres frares, no sabem quina utilitat té. I la parroquial, suposam que com a totes, hi sobren bancs i hi manquen fidels, fins i tot els diumenges i festes de guardar. Lloat sia Déu. Ω

Conquesta i poblament de Mallorca, Eivissa i Formentera

El pretext conjuntural que els consellers del Rei En Jaume aprofitaren per a crear una atmosfera propícia a la ruptura de les hostilitats amb el valí de l'arxipèlag fou un rutinari incident de corsarisme no pas més greu que molts d'altres que ja havien succeït en el passat: la captura de dos vaixells barcelonins per part de l'esquadra balear; captura; -no s'ha d'oblidar, feta com a represàlia a l'apressament d'una tarida mallorquina per dues saeties tarraconines, en aigües d'Eivissa. Aquest fou el pretext militar, la coartada moral devia venir per l'esperit de croada nascut en el món cristià cap al final del segle XI i expansionat durant el XII, però encara ben vigent en el primer terç del segle XIII. Aquest estat d'esperit que les invasions nord-africanas de la península aguditzaren, identificava als sarraïns amb els principals enemics del cristianisme i justificava qualsevol empresa contra ells. D'altra banda, el mateix esperit de croada proporcionava una aureola mítica a l'acció militar i assegurava el suport per part de l'estament eclesiàstic. Finalment, segons sembla, les potències navals de la mediterrània, en particular Pisa i Gènova, que tenien interessos en les Illes, no eren pas contràries a les pretensions catalanes, sempre i quan la transferència de poders no afectés negativament llur posició mercantil a l'arxipèlag.

De fet, els preparatius de l'empresa mallorquina s'iniciaren a les darreries de 1228 quan el Rei en Jaume reuní corts a Barcelona, en les sessions, el monarca juntament amb alguns principals magnats i prelats i els representats de les ciutats es comprometeren a aportar, a llurs despeses, un nombre determinat de cavalls i un nombre d'infants, en general indeterminat, per a la conquesta. També s'acordà que les terres conquerides serien repartides entre els conqueridors. En aquestes corts s'aprovà, a més, la concessió al rei del cobrament del bovatge, com a subsidi pel finançament de l'empresa, i a fi de crear el clima necessari per als preparatius de l'expedició es decretà una constitució de pau i treva vigent a tot Catalunya.

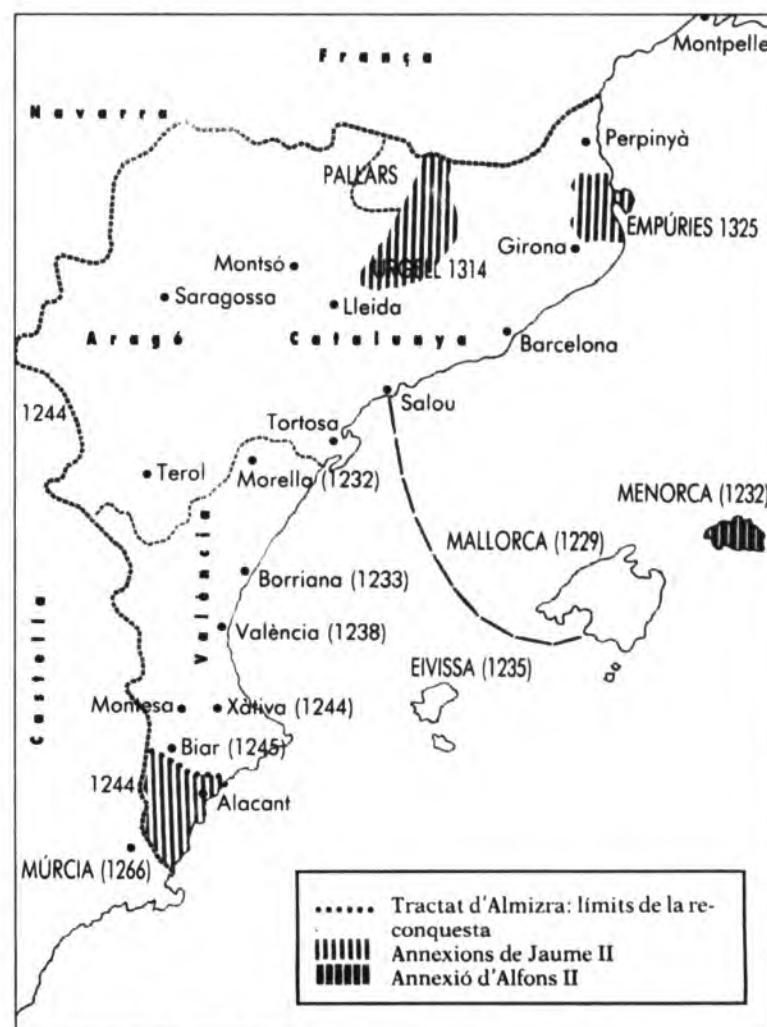
Malgrat el poc interès demostrat pels homes de Lleida, també aquests acabaren participant en l'empresa: no així els aragonesos que, voluntàriament n'estigueren al marge. La participació en la conquesta d'alguns magnats i cavallers d'Aragó s'explica pels vincles feudovassallàtics que els obligaven a fer el servei militar al costat del seu senyor, en aquest cas el comte-rei,

de qui tenien feus i honors. Un caràcter més esporàdic va tenir la participació de vaixells i contingents occitans. A diferència de l'expedició del 1114, feta fonamentalment amb vaixells italians, el gruix de la flota que el 1229 portà Jaume I i els seus expedicionaris a les Illes era format per vaixells catalans, en gran part construïts a les drassanes barcelonines, prova de la maduresa comercial i militar del país i de la seva capital.

L'expedició, formada per 150 vaixells, uns 800 genets i uns milers d'infants, sortí dels ports de Salou i Cambrils el 5 de setembre de 1229, i entre el 8 i el 9 del mateix mes arribà al port de sa Palomera. La flota mallorquina no dificultà la travessia i el desembarcament, que es realitzà a Santa Ponça i sa Porrassa, es féu sense cap oposició per part dels sarraïns que, en tan extremes circumstàncies, no reberen ajuda dels seus correligionaris del nord d'Àfrica i de la península. Els esforços dels mallorquins se centraren a impedir la progressió dels expedicionaris cap a la capital, però, després de les victòries catalanes del Coll de sa Batalla (12 de setembre) i Porto Pi (13 de setembre), Medina Mayurca fou assetjada. La plaça, ben murada i comptant amb la col. laboració d'alguns districtes rurals que l'avituellaven, oferí una llarga resistència que es prellongà fins el 31 de desembre de 1229, que fou presa per assalt. Caiguda Medina Mayurca en poder dels catalans, els sarraïns cercaren refugi a les àrees muntanyoses, sobretot les del nord-oest de l'illa, però a causa de la pobresa d'aquestes zones i de la manca d'ajut de les altres illes i del nord d'Àfrica -ho impedia la superioritat naval cristiana- la resistència dels mallorquins es debilità progressivament. Abans del 31 de desembre de 1229 els catalans ja controlaven una franja de territori que anava des de sa Dragonera, Santa Ponça i Ciutat de Mallorca al sud fins a la badia de Pollença al nord. Entre el 31 de desembre de 1229 i el 30 d'octubre de 1230 s'ocupà la meitat oriental de l'illa, es Pla. La zona muntanyosa nor-occidental fou la que trigà més a caure; la major part fou conquerida entre el novembre de 1230 i el juliol de 1231, però els darrers reductes de resistència islàmica els de la serra de Tramuntana -no foren expugnats fins el maig-juny de 1932, durant la tercera estada del Rei En Jaume a Mallorca.

La repoblació i el repartiment de Mallorca es diferencià dels mateixos fenòmens ocorreguts a la península perquè a l'illa el repartiment fou quasi exhaustiu i el poblament

cristià segurament molt important des de bon principi. La partició de l'illa entre el rei i els seus magnats, molt en consonància amb el pactisme feudal català, s'havia pactat abans de la conquesta, a les corts de Barcelona del 1228, sobre la base de llurs respectives aportacions militars i financeres a la campanya. En vigílies de la conquesta cristiana, ocupaven la ciutat i les 115.000 ha. de terrenys conreat que es calcula que hi havia a l'illa uns 49.000 sarraïns, menys d'uns 10.000 dels quals degueren capitular en bones condicions. Segurament, una part dels sarraïns que sobrevisqueren a la conquesta, emigraren a Menorca o al Magreb, però uns altres, en nombre impossible de calcular, continuaren vivint a Mallorca, la majoria convertits en serfs i uns quants conservant llurs béns i propietats. Per tal de procedir al repartiment, el recinte urbà i les contrades rurals de Mallorca foren dividides en dues parts: **mediatas regis i mediatas magnatum**. El Rei En Jaume és reservà -mediatas regis- aproximadament la meitat de la ciutat (2.113 cases, 320 obradors, 24 forns, 2 banys) i la meitat de la part forana, consistent en 817 finques i 80 molins, amb una extensió global de 57.000 ha. de terres, que es distribuïen per vuit dels tretze districtes -els ayza- en què els sarraïns havien dividit la ruralia mallorquina. De les 817 finques que li havien pertocat, el monarca en conferí unes 300, amb una extensió d'unes 23.400 ha., als templers, a alguns membres de l'aristocràcia catalana i a les viles i ciutats que havien contribuït a l'empresa: Barcelona, Tarragona, Marsella, Lleida, Girona, Besalú, Vilafranca, Montblanc, Cervera, Prades, Caldes, Piera, Tàrraga, Vilamajor i Argelers. Les 500 finques restants foren distribuïdes entre funcionaris i col. laboradors del rei, institucions eclesiàstiques, ordes militars, alguns rics mercaders i altra gent. Els més beneficiats en el repartiment de la mediatas regis foren l'infant Pere de Portugal (103 finques, que sumaven unes 6100 ha.) els hospitalers, els jueus i el convent de Bellpuig de les Avellanès. Aquestes 500 finques foren adjudicades a 164 concessionaris (l'infant Pere de Portugal, per exemple, distribuï entre els seus cavallers i servidors 53 predis, que sumaven 3.272 ha), amb un clar predomini de la mitjana i petita propietat: el 83% dels beneficiaris, segons Antoni Riera, rebé menys de 150 ha. cadascun, i el 50% menys de 50 ha. D'altra banda sembla que el repartiment es féu amb uns certs criteris de racionalitat

Els dominis de Jaume I.

econòmica: molts de concessionaris reberen terres al Pla i a la Serra, amb vista a la producció o possessió de cereals i pastures d'hivern en una zona, i d'oliveres i pastures d'estiu a l'altra.

La mediatas magnatum, formada per l'altra meitat del recinte urbà i de la part forana, correspongué als quatre magnats que havien acompanyat el Conqueridor en l'empresa: El comte Nunyo Sanç del Rosselló, el comte Ponç Hug III d'Empúries, el bisbe de Barcelona i Guillem de Montcada, vescomte de Bearn. Nunyo Sanç rebé els districtes de Valldemossa, Bunyola i Manacor; Ponç Hug, el districte de Muro, dos terços del de Sóller i la meitat de l'albufera d'Alcúdia; el Bisbe de Barcelona, les terres de la part occidental de la ciutat i els termes dels municipis de Calvià, Andratx i Puigpunyent; i Guillem de Montcada, el districte de Canarossa (Sencelles, Santa Eugènia, Santa Maria, Consell, Binissalem i Alaró) i el terç restant de Sóller. Cadascun d'aquests magnats, al seu torn, distribuï la seva part entre fidels seus i repobladors.

El repartiment de la terra i de l'aigua originà disputes entre els magnats que havien participat en la conquesta, com també n'originà la divisió de la jurisdicció. El plet jurisdiccional girà entorn de les atribucions que corresponien als oficials reials (batlle i veguer) i les que pertocaven als agents senyorials (batlles), que administraven les possessions insulars dels magnats. A Ciutat de Mallorca corresponia als oficials reials la intervenció en cau-

ses civils i criminals. A la part forana, els representants de la jurisdicció reial es reservaven les causes greus, mentre els batlles senyorials entendrien de qüestions lleus en llur senyoriu i en disputes sobre possessions la colonització catalana de Mallorca es feu sobre la base del contracte d'emfiteusi. Els grans beneficiaris del repartiment de la part reial i de la part nobiliària tendiren des de bon començament a desprendre's de llur terres tot venent-ne algunes i transferint-ne en emfiteusi directe i en cedien l'útil a repobladors a canvi d'un cens. Al seu torn, els infiteutes estaven facultats per establir, mitjançant contractes subemfiteutics, nous conreadors en els camps que treballaven o per vendre el domini útil de les finques de la ruralia i a un increment dels contactes subemfiteutics. Tanmateix, la fragmentació del domini útil no significà pas una disgregació de la propietat rústica, car el domini directe de la terra restà, en bona part, en mans de l'aristocràcia, que el posseïa per dret de conquesta. Lògicament, el joc dels censos emfiteutics feia que una bona part de la producció generada pels pagesos catalans de Mallorca els fugís de les mans i anés a engruixir les rendes d'aquella aristocràcia absentista. D'aquesta manera, i tal com d'havia projectat, s'assegurà la reproducció-exportació del sistema senyorial català i la seva supervivència.

La historiografia tradicional afirma, i la lligüística sembla confirmar-ho, que els ampordanesos, portats per Ponç Hug III d'Empúries o pels seus col. laboradors, foren

nombrosos en la repoblació, però curiosament gairebé no figuren entre el repobladors esmentats en el **Llibre del repartiment**. Possiblement foren molt nombrosos els rossellonesos -portats pel comte Nunyo Sanç- i d'ells, tant com els empordanesos, deu derivar l'actual parlar salat característic dels mallorquins. Als catalans de la Catalunya Vella i de les ciutats marítimes devien seguir en importància els occitans i els italians, i en darrer lloc els aragonesos, navarresos i, fins i tot, portuguesos.

Els repobladors immigrants, que s'espargiren per la zona rural de Mallorca, per tal de satisfer llurs necessitats religioses, aixecaren, entre el 1232 i el 1247, un conjunt de trenta dues esglésies de dimensions reduïdes i de gran simplicitat constructiva. Aquesta infraestructura parroquial fou legalitzada per la butlla d'Innocenci IV, el 12 d'abril de 1248. Segons A. Riera, els temples esmentats en la butlla d'Innocenci IV són més densos a les contrades del Pla que a la serra de Tramuntana, el Migjorn i la franja del litoral, la qual cosa deu ser un reflex de la desigual distribució de la població cristiana a la part forana de l'illa.

Encara no ben acabada la conquesta de Mallorca, El Rei En Jaume, que veia de nou la possibilitat d'incorporar el comtat d'Urgell als seus dominis, concertà un conveni, el setembre de 1231, amb l'infant Pere de Portugal, vidu d'Aurembiaix d'Urgell (morta el 1231), en virtut del qual li cedia en feu Mallorca i els drets sobre Menorca, a canvi del comtat urgellès. La infeudació del regne de Mallorca volia dir que l'infant podria percebre les rendes reials de l'illa i podria disposar de les terres de reialenc per a establir-hi pobladors. Tanmateix, sembla que l'autoritat de Pere de Portugal no fou prou respectada per la noblesa local; per això i per raons de política interior portuguesa - l'infant fou candidat a la corona de Portugal - arribà amb el Rei En Jaume a l'acord de permutar el regne de Mallorca pel senyoriu d'una sèrie de castells del regne de València (Morvendre, Sogorb, Castelló de Borriana, Morella). La llarga resistència dels sarraïns de Medina Mayurca, el retorn d'una part dels expedicionaris després de la caiguda de la capital i els inicis de la conquesta dels País Valencià obligaren a ajornar la incorporació de la resta d'illes de l'arxipèlag balear. Tot i això, l'ocupació de Mallorca, i la correlació de forces, clarament favorable als regnes cristians, no permetien cap mena de dubtes sobre la sort futura de l'arxipèlag. Així ho entengueren els sarraïns menorquins, que, després d'unes curtes negociacions diplomàtiques, realitzades durant la segona estada del Rei En Jaume a Mallorca, s'avinueren a signar el Tractat de Cap-

depera, el 17 de juny de 1231, pel qual Menorca acceptava la sobirania del comte-rei i es comprometia a satisfer-li un tribut anual.

Finida la conquesta i repartiment de l'illa de Mallorca, la noblesa i l'estament eclesiàstic es disposaren a conquerir Eivissa i Formentera. L'abril de 1235, Guillem de Montgrí, Nunyo Sanç, comte del Rosselló, i l'infant de Portugal arribaren a un acord per a emprendre conjuntament la conquesta d'aquestes illes, sobre les quals el Rei En Jaume es reservava la potestat sobirana i en cedia el feu. Es disposa de molt poca informació sobre el desenvolupament de la campanya, que s'inicià quasi immediatament després del conveni esmentat. Se sap, però, que la resistència sarraïna es concentrà en la Ciutat d'Eivissa, l'únic nucli fortificat de les Pitiüses, que fou pres a l'assalt el 8 d'agost de 1235. La població sarraïna, sotmesa sense capitulació, fou reduïda a la servitut.

Acabades les operacions militars, els tres magnats procediren a repartir-se l'illa d'Eivissa en proporció als contingents militars que cadescun d'ells havia aportat. A Guillem de Montgrí li pertocà un terç del castell i de la ciutat d'Eivissa, dues quartes parts de la producció de les salines i dues quartes parts de la part forana; i a Nunyo Sanç i a Pere de Portugal els correspongué al resta, és a dir, un terç del castell i de la ciutat d'Eivissa, una quarta part de la producció de les salines i una quarta part forana a cadescun. L'illa de Formentera fou dividida i repartida segons els amteixos criteris i coeficients.

Després de llur conquesta, les illes de Mallorca, Eivissa i Formentera foren estructurades políticament con un estat feudal quasi independent dins al Corona d'Aragó, constituint de bell antuvi el **regnum Maioricarum et insulae adiacentes** que la monarquia dotà d'institucions pròpies, molt semblants a les que aleshores eren vigents a la Catalunya Nova. El primer de març de 1230 el Rei En Jaume promulgà una carta de franquesa amb la qual pretenia estimular el repoblament de Mallorca, impulsar-ne el desenvolupament econòmic i iniciar la creació de la seva organització administrativa. Alvar Santamaria i Jaume Salvà han remarcat les semblances entre aquest text i les cartes de poblament de Tortosa, de Lleida, d'Agramunt i de Balaguer. La carta de franquesa de 1230, que és el punt de partida del dret públic i privat mallorquí, prescrivia, per a determinades causes, la vigència a les illes dels Usatges de Barcelona, i creava els òrgans d'administració de justícia. El primer privilegi creat pel Rei En Jaume als habitants de Mallorca el 1230 i els privilegis successius foren confirmats i ampliat pel mateix rei el 2 d'a-

gost de 1256 i el 8 de febrer de 1257. Entre els privilegis notables concedits aleshores als mallorquins destaca l'exempció de lleuda i peatge per tota la terra del rei, la qual cosa venia a ser una compensació per la franquesa de comerç per mar i terra en totes les illes Balears que els barcelonins obtingueren el Rei En Jaume el 1230.

El quadre institucional del govern de Mallorca es completà el 1249 quan el monarca autoritzà la creació d'un consell de sis jurats, que representaven la universitat de l'illa, els quals podien elegir un cert nombre de consellers i eren designats cada any pels jurats que sortien. A partir del 1273, la designació fou transferida als prohoms de la capital, encara que la jurisdicció dels jurats continuava estenent-se a tota l'illa. El cap de l'administració reial, governador de l'arxipèlag en nom del rei, era el batlle general del regne de Mallorca, que tenia funcions administratives, finances i judicials. En l'esfera policíaca i judicial, tenia el veguer con a col. laborador. **Història dels Països Catalans.** (A. Balcells). Ω

El futur de la Dama d'Elx

Els experts en art ibèric discrepen sobre el trasllat definitiu d'el'emplaçament de la Dama d'Elx que en aquests moments està exposada al Museo Arqueológico de Madrid. La reclamen tan els andalusos com els catalans que diuen que sempre fou molt aclamada als seus respectius territoris. Allò normal seria que la tornassin a Elx on fou descoberta per un grup de pagesos el 1897, ara fa 100 anys. La Dama d'Elx forma part del patrimoni mundial i te un gran prestigi internacional. Durant anys va està al Museu del Luvre, però davant el perill de la segona Guerra Mundial, fou duita a Madrid. Ara que no hi ha cap perill ...idò que la tornin al País Valencià. Ω

Andalusia tampoc és Espanya

Darrerament quasi tots els historiadors de categoria assenyalen quelcom que els nacionalistes anavem dient des de fa molt de temps. Em referesc a la gran mentida de l'anomenada "Reconquista", obscura construcció ideològica per a justificar la conquesta d'Andalusia per l'exercit castellà.

Hi ha un llibre, d'importància capital, que demostra que estam davant d'una de les més grans manipulacions de la història. Em referesc a "La Revolución Islàmica en Occidente", d'Ignaci Olagüe, un llibre esgotat des de fa anys, però que, curiosament no se torna a reeditar. Sembla ser que hi ha coses que no s'han de saber. Mentrestant, els llibres de text dels escolars andalusos continuen amb les falses idees manipuladores. Olagüe, afirma que la islamització de la Península no es produí com a invasió armada, sinó que fou producte d'una difusió cultural per la que els andalusos adoptaren una cultura més avançada en aquella època, l'Islam, preferint-la a la barbàrie dels visigots i altres invasors del nord europeu. Perquè ens feien apendre la llista dels reis gots, si aquí, al país Andalus, quasi no hi va haver presència goda?

Això d'Astúries com a continuïtat de la cultura visigòtica i defensora de "l'ideal cristià", és totalment ridícul. En tots aquests absurdes mites es basa l'existència de l'Estat espanyol. Els asturians i càntabres eren pastors il·lustrats que vivien a les muntanyes, aliens al que passava a la resta del món, i estaven enfrontats a qualsevol que vessin per allà: moros, andalusies, romans, visigots i altra gent estranya a la seva cabana.

A la Península no va venir un exèrcit invasor, sinó una sèrie d'intel. lectuals, comerciants i cabdills àrabs exiliats que provocaren una revolució cultural. Per això, si no hi va haver "conquesta", com se pot parlar de "reconquista"? Les teories de la "creuades" i aquesta de la "reconquista" s'empararen per part dels exercits astur-lleonès i castellà per a justificar l'ocupació d'Andalusia, amb clares finalitats econòmiques i de poder.

En tot això va cooperar l'Església Catòlica (transmissora de la Història durant segles), que va tenir el màxim interès en atribuir la conversió dels andalusos a l'Islam a una invasió armada per a justificar d'aquesta manera un fracàs de grans proporcions. Fins i tot més tard, nomès ens pogueren fer catòlics a base de cremar milers i milers d'innocents a les fogueres de la Inquisició. Des de llavors, Andalusia és una colònia de l'Estat espanyol.

Una altra manipulació de la nostra història, es dir que l'Alhambra, la Mesquita o qualsevol altre monument de Al-Andalus, el feren els àrabs. Com pot un poble nòmada que va pels deserts i habita en tendes de campanya realitzar aquests monuments? Andalusia, si que tenia tradició ancestral de constructors. Aquests monuments són realment andalusis, fets per andalusos de religió musulmana. Per posar un exemple, l'arc de ferradura va aparèixer a Andalusia molts de segles abans dels moros.

La història que hem après de petits exalta el castellà, menyspreant als nostres avantpassats, els andalusis, quan el poble castellà fou en realitat el bàrbar, l'intransigent i el fanàtic. Castella va envair i arrasar el país Andalus, va cremar biblioteques de valor incalculable, destruïren temples i assassinaren als andalusos que no volien "convertir-se" a la religió catòlica. En la necessitat de demostrar la religiositat per tal d'evitar la mort pot estar l'origen de l'exaltació de la Setmana Santa. Un parell de segles abans, el filòsof andalusí Ibn Al-Arabí, escriu aquest poema:

"El meu cor ha estat revestit de totes les formes, és pastura per a les gaseles i convent pel cristià, temple d'ídols i peregrí cap a la Kaaba, les taules de la Torah i el llibre del Corà. La meua religió és la de l'amor, allà on s'encamini la caravana de l'amor, allà va el meu cor i la meua fe."

Segons n'Olagüe, si que ha va haver una invasió a Andalusia, aquesta fou la castellana, que encara dura, i que és l'origen del nostre subdesenvolupament. **Antonio Godoy Romero.** Cadis Ω

Dret d'autodeterminació i violència

BERNAT JOAN I MARÍ.
PRES. D'ESQUERRA REPUBLICANA-ILLES BALEARS I PITIÜSES

Record que l'any passat, en el context d'unes jornades sobre la igualtat home-dona celebrades a Palma, na Begoña Lagasabaster, diputada d'Eusko Alkartasuna, deia que li feien enveja, perquè aquí podem parlar d'autodeterminació, reivindicar la independència i proposar aquests plantejaments polítics sense que automàticament recaiga sobre nosaltres la sospita que defensam l'ús de la violència com a arma política. "A Euskadi, ens deia, si defenses la independència, immediatament t'associeïn amb ETA, amb el terrorisme i tot això; és molt complicat ser independentista al País Basc". No deixa de ser curiós que, precisament al país de l'Estat espanyol on

hi ha un percentatge de població més elevat que vol la independència, ser independentista, sigui, efectivament, molt difícil.

Què entrebanca, a hores d'ara, la possibilitat que l'independentisme s'expressi amb normalitat al País Basc? Doncs precisament la fractura que s'ha creat entre aquells que usen la violència com a arma política i aquells que ho rebutgen radicalment (amb el suport de la immensa majoria de la població de tots els territoris sota l'Estat espanyol). Aquest rebuig de la violència com a arma política, assortadament, és generalitzat. A la manifestació de Barcelona, després de l'assassinat de Miguel Ángel Blanco, hi havia representació de tots

els partits: des del Partit Popular (conservadors i espanyolistes) fins a Esquerra Republicana de Catalunya (d'esqueres i independentistes). Això dins la nostra societat no crea cap tipus de fractura, perquè el nostre sentit comú -del tot general- ens indica que els objectius polítics s'han d'aconseguir a través de mètodes democràtics.

Per això, entre nosaltres, hi ha diferències entre gent que opta per solucions conservadores -dreta- i gent que opta per introduir canvis importants a la nostra societat -esquerra-; i gent que considera que l'autogovern és un dret inalienable de tots els pobles -nacionalistes d'alliberament- i els que consideren que s'ha de mantenir l'actual estructura de l'estat espanyol -espanyolistes-. Al País Basc, aquests dos eixos, que són els normals i els únics a considerar als Països Catalans, queden subor-

dinats a un tercer: el que oposa aquells que consideren que qualsevol objectiu polític s'ha d'aconseguir només a través d'allò que manin les urnes, i aquells que consideren legítim l'ús de la violència com a arma política.

Aquest tercer factor de discòrdia -l'autèntic factor de trencament social, a Euskadi- eclipsa completament els altres dos i, paradoxalment, avui fa inviable un procés d'autodeterminació real en aquell país. Amb ETA actuant és impossible que el Parlament basc opti, per exemple, per forçar un referèndum d'autodeterminació, perquè l'Estat sempre podrà utilitzar la qüestió de la violència per tal d'impedir-lo taxativament. Si ETA deixàs les armes, en canvi, i el Parlament basc, amb una majoria de diputats favorables a l'autodeterminació d'Euskadi, plantejàs aquest dret del poble basc, qui s'hi podria

oposar? Amb quins arguments, l'Estat espanyol, podria impedir-ho?

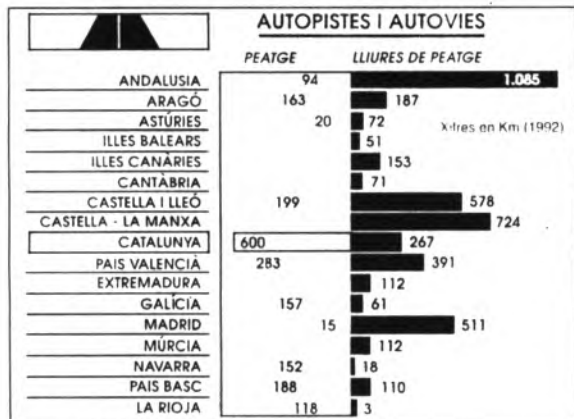
Tot això ens porta a una pregunta que per a mi és clau: a qui interessa, avui dia, el manteniment de la violència al País Basc? Sabent-ho o (amb tota probabilitat) sense saber-ho, per qui treballa ETA actualment? Per l'autodeterminació i la independència d'Euskadi? Òbviament no, perquè és precisament la situació d'enfrontament violent la que avui dia fa impossible de plantejar aquesta

opció obertament i sense contestació possible per part dels aparells de l'Estat.

Qui es beneficia, objectivament, del fet que ETA mantengui la seva activitat?

Crec que si intentem respondre aquesta pregunta -i no seré jo qui faciliti la resposta al públic lector, perquè tots ja som grossets- obtindrem algunes respostes sobre qui mou els fils. O almenys podrem presentar algunes sospites. Pensem en objectius, mètodes i resultats. La cosa va així. Ω

Que els catalans som els que més pagam, no ho dubteu gens. Sols cal mirar aquesta grafia. I ara, els nostres minidrigents parlen de fer l'autopista Ciutat-Manacor de peatge. Que eixamplin les actuals carreteres, que posin en marxa el tren Ciutat-Alcúdia i es deixin de collonades per treurer-mos més doblers.

Gràfica publicada per La Vanguardia (25-9-94)

Tallers RIGO

ELECTRÒNICA INDUSTRIAL

REPARACIÓ DE COMPRESSORS FRED, BOBINATS DE MOTORS ELÈCTRICS, BOMBES SUBMERGIDES, GRUPS DE PRESSIÓ, FEINES DE TORN I RIBOTEJAR

Camí dels Reis, s/n Passatge Particular
Tlf. 76 01 50 (3 línies) - Fax 76 02 28 - 07009 SON CASTELLÓ
Tlf. 31 04 63 - Fax 31 31 07 - Polígon can Bufill - EIVISSA (Illes Balears)

Restaurant Cas Carbone Dimarts tancat

Ctra. de Manacor, km 28 • Tel. 64 65 04 • 07230 Montuiri

RESTAURANT S'HOSTALOT

Menú dies feiners: 650 ptes. Cuina Mallorquina
Porcella rostida • Escaldums • Carn Torrada

Camí Vell de Sineu, km 5 • Tel. 42 87 12
S'Hostalot

L'ESTEL de Mallorca

EL DIARI DELS MALLORQUINS

SUBSCRIVIU-VOS-HI !!
ANUNCIAU-VOS-HI !!

el lleu de tots
mereix un respecte

foxa fums!

Tango

BAR RESTAURANT

Carretera Formentor, 23 • PT. POLLENÇA
Tel. 86 67 08 - Fax: 86 65 68

Automòbils PLA DE NA TESA

Compra i venda de vehicles
C/ Weyler, 12 • Tel. i fax 60 04 45 Pla de Na Tesa

RESTAURANTE Casa Jacinto

c/ Barranc, 20 • Tel. 40 18 58 • Gènova

Senyor Canyelles

PER CLIMENT GARAU I SALVÀ

A dins sa nostra Mallorca un senyor molt destacà; sa política dominà empleant tota sa força. No va trobar ell cap costa es temps que va comandar, en tot, llevat va posar: el seu pa no tengué crosta. Totes ses institucions, de veritat, dominava. Feia ell lo que trobava en totes operacions. No escoltava raons

que a ell li poguessin dir. Ell tot sol va definir totes ses moltes qüestions. A dins Mallorca ha imperat sempre sa força de dreta. Es una raó condreta, d'en March tenim es llegat. Es mando ha continuat amb so ritme que hi ha hagut ha fet lo que ell ha volgut, en sentit aprofitat. Sa llebre molt correrà per burlar es caçador,

Gabriel Canyelles, arrufat i fet una pellerenca, a l'esquerra, en el banc dels acusats.

però sa situació, un moment pot canviar. Sa pista la seguirà pes sembrat i sa garriga quan vendrà ella tranquil. Ia, sorpresa grossa tendrà. Aquest fet ha succeït an es president Canyelles: li han tancat ses barreres tractant-lo de pervertit. Però lliure n'ha sortit de totes acusacions. Fa ell manifestacions que tenen molt bon sentit. De lo que se l'acusà, des famos tunel de Sóller, hi hagué noble persona que es volgué aventurar. Per lo tant no s'empleà a cap institució inclús de cap comissió ni des Govern Balear. Això és lo que digué. Dijous per televisió. Si es certa aquesta acció, molta mà esquerra tengué. Sa gran obra que se fe, és molt digna d'alabar. Es camí poder acursar, es fet, molt de mèrit té. Aquesta obra se mereix que siga galardonada i la gent que l'ha aixecada ha estat personal entés. Per tal motiu se mereix es seu nom quedi gravat en marbre en fil d'or ficat que cap moment se podreix. Ω

ES GALL

Mobilitzacions... per Mallorca!

Tothom s'ha aixecat contra ETA pel seu crim d'abans d'ahir; i tohom diu: "Ja l'has feta, no arribaràs a cap meta executant perquè sí".

Sang de Miguel Angel Blanco ha aixecat el poble en bloc i Mallorca més o manco... També s'aixecà per Franco cinquanta anys fa, al mateix lloc.

El nefast cabdill d'Espanya, mallorquins, recordaré: matà el batle Amer, "Garanya", i afusellà amb mala entranya, malalt, n'Emili Darder.

Allà a la Creu de Porreres, Son Coletes, al Cap Blanc, per camins i carreteres nostres pares a fileres deixà tirats, plens de sang.

I estengué el seu terrorisme a la nit, alba o matí; a una mà, l'odi al proïsme

i a l'altra mà, el catecisme... Tan cínic fou l'assassí!

I aquest poble en gran follia a aquest fill del mal perfet a la Seu aplaudí un dia, frenètic de bogeria, el maig del quaranta set.

Mentre sota terra bruna, als cementiris colgats, nostres morts l'amable lluna, amb un vel, de llum dejuna, els cobria afusellats.

Aquests morts no són desgràcies, per a Espanya són un bé: en González ha dit: "Gràcies, -als del GAL- són democràcies tots els crims que vàreu fer".

Mallorquins, agafau ciris i les llànties enceneu, que cis herois als cementiris us esperen entre lliris...

Això al menys el poble els deu! Ω

NO A LA IMPOSICIÓ DEL CASTELLÀ

NO AL GENOCIDI LINGÜÍSTIC CONTRA LA LLENGUA INDÍGENA

ESTIMA EL TEU PAÍS, ESTIMA LA TEVA LLENGUA.

TENIM DRET A SER ATEOS EN LA NOSTRA LLENGUA.

BAR - RESTAURANT
ESPECIALITAT EN

Andreu

Arròs brut • Paella • Cordon blue • Bistec al pebre • Sípia
Conill a l'allet • Escalopa • Llenguado Meunier • Carns i Peixos
c/ Grua, 6 • La Ribera • Ca'n Pastilla • Tel. 26 10 73
Sortida 10 autopista (dimarts tancat)

herboristeria
dietètica

Murta

vicente buades, s/n. - port de pollença - mallorca

TENNIS SON RIGO

Tennis
Futbol-sala
Hàndbol
Petanca
Cir. footing

Squash
Volei
Mini-golf
Tennis taula
Gimnàs

Final Avda. Son Rigo • Tel. 74 33 66
Somtimes • Palma de Mallorca

CAN TITO RESTAURANT

PEIXOS I MARISCS FRESCS
CUINA MALLORQUINA

c/ Palmera, 6 • Tel. 27 10 16 • 07006 El Molinar (Palma)

**SERVIAUTO
ARENAL S.A.**

SERVEI OFICIAL

Carretera Militar, 185 • Les Cadenes
Tel. 26 81 11 • Fax 74 32 77
07006 S'Arenal-Palma (Mallorca)

INSTALACIONS
ELÈCTRIQUES
MALLORCA

Julian Caldés Caimari

C/. Fradins, 42 - SA POBLA (Mallorca)
Tels. 54 22 90 - 54 19 67 - Tel. Mov. 908 53 85 12

**Restaurant
S'escudella**

Cuina Mallorquina i Pizzeria

Passatge des Rei, 2
Teléf. 61 90 19

Esportes

Todos ARAGON

ENVELATS BALCÓ - TERRAÇA - CAPOTES-
ENVELATS PLANS - COBERTORS PISCINA -
LONES - TREBALLS A MIDA

Aragó, 112 - baixos
Teléfono 27 01 00

07008 - Palma de Mallorca

PERRUQUERIA

MALEN

Unisex

C/. Madre Alberta, 51 - Tel. 53 14 18
07460 POLLENÇA

PETITS ANUNCIS

BORSA
IMMOBILIÀRIA

Llog per dies apartament a Palmanova. És ideal per trobades amoroses. Tel. 469441.

Deixaria cambra doble a casa compartida, jardí i hortet. Molt econòmic. Preferentment gent jove. A Santa Ponça, urb. Galatzó. Tel. 671419.

Traspàs fusteria al carrer d'Antoni Rosselló a la barriada de la Soledat de Ciutat. Tlf. 271065

SERVEIS
PROFESSIONALS

S'ofereix jardiner amb coneixements de cuina. Demanau per en Lluís. Tel. 604790.

Cerc feina per guardar nins petits a ca seva a ca meva per les zones de Sineu i Maria. Tel. 525380.

La Casa Catalana de Mallorca ensenya ball de bot i sardanes. Tel. 753559.

Si vols fer feina amb els àngels, apunta't al "Taller dels Àngels". Informació al telèfon 281642 (Xesca).

El Trio musical Metropolitan s'ofereix per actuar en ball de saló per a la tercera edat, Insero o hotels. Preus econòmics. Tel. 652674.

Cerc feina per guardar nins a Can Picafort o Inca. Carrer Nou, 5, Maria de la Salut.

S'ofereix pintor empaperador, econòmic, seriós, ràpid i net. desplaçament per tot Mallorca. Tel. 203239

Bugaderia Lliterma. Auto-servei, rentat en sec i en banyat, neteja de catifes, servei ràpid. C/ Virgili, 17. Tel. 266331. Can Pastilla.

Planxisteria, pintura, mecànica. Taller San Francisco. Camí de Son Fangos. Tel. 490314. Es Pil-larí.

Pneumàtics Son Ferriol. Equilibrat de rodes, canvi de rodes

i pegats, alineament de direccions assistida per ordinador. Avda. del Cid, 73. Tel. 427553. Son Ferriol.

Si teniu qualche vidre trencat, cridau al 473819 i el vos posarem tot d'una.

Cerc feina per fer a ca meva. Tipus ceràmica, sabates o similar. Tel. 297067.

Cerc feina de representant d'arts gràfiques o comercial de publicitat. Tel. 297667.

Es confecciona o arregla qualsevol peça de vestir, cortines, coixins, etc. Tel. 771005.

Es passen treballs a màquina i per ordinador. Netedat i rapidesa. Tel. 771005.

Televisors, vídeos, ràdio-cassettes, els arreglam. Electrònica J. Garcies. C/ Francesc Frontera, 10. Tel. 264335. Coll d'en Rabassa.

Gabinet de Psicologia. Neurosis, trastorns de caràcter, psicoteràpia infantil, depressió. Tel. 427193.

Tenc 23 anys, estic acabant la carrera de ciències polítiques i sociologia. Voldria contactar amb empresaris per a començar a fer feina després de l'estiu. Preferentment treballs administratius, tot i estar obert a qualsevol altre possibilitat. Miquel A. Rodríguez. Poeta Juan Boscan, 4-4c-18013 Granada.

Venc figures de guix per a decorar. Cinquanta models diferents. Preus sense competència. Des de 150 ptes. unitat. Servei a domicili. Comanda mínima 5.000 ptes. Truqueu els horabaixes i vespres. 294444.

PERSONALS

Al-lota de 17 anys s'ofereix per a feina seriosa o per a donar classes d'EGB. Tel. 677727.

Vull deixar d'ésser esclau dels castellans. Cap partit polític m'ajuda a aconseguir la llibertat. Me vols ajudar tu? Telefona'm al 964 531 175. Josep Casalta.

Atenció, catalans i catalanes independentistes. Vull cartejar-me amb tots vosaltres.

Estic boja pel bon rock català: Sau, Els Pets, Lax'n'busto. No us talleu i escriviu a Marta. Indústria, 114-08030 Malgrat de Mar.

Al-lots i al-lotes! ens agradaria cartejar-nos amb gent de tots els Països Catalans, des de Perpinyà a l'Alguer, les Balears i València, de 17 a 21 anys. Escriviu-nos les vostres contribucions per la independència i de segur que formarem una gran penya catalanista i independentista. Isaben Canela i Cinta Arasa. Apartat 129-43830 Torren-denbarra.

Als Països Catalans es fa molt bona música! M'agrada, però, en especial la que surt de Mallorca a càrrec d'en Tomeu Penya. Independentistes, si somnieu en una nació lliure plena de música catalana i de vibracions nostres, escriviu-me: Francesc Bujet. Passeig del Migdia, 32-2-3-17200 Palafrugell.

Ens agradaria cartejar-nos amb al-lots i al-lotes que com nosaltres estiguin penjats/penjades per Lax'n'busto i que defensin la nostra llengua. Raquel Llagostera Costa. Gardènia, 4-08880 Cubelles.

Cercam gent entre els 18 i els 45 anys per excursions, sortides, etc. Abstenir-se els qui vagin de mala fe. Apartat 1.792 Ciutat.

Pensionista de 78 anys, 1'80 d'altària, català. Vull conèixer senyora pensionista entre el 50 i 70 anys, per no estar tot sol. Tenc bona pensió i pis amb 5 habitacions i dos banys. Cerca'm al 462536. Ferran.

Hola! Som una al-lota felanixera. Som molt independentista, i estic boja pels Sau, pels Ocults i pels Pets. Segur que si m'escriviu feim una gran amistat. Som molt divertida. Adéu. M. Glòria. Carrer d'en Magallanes, 29- 07670 Porto-colom.

Senyor seriós i responsable de 53 anys. S'ofereix per cuidar senyor major i atendre'l en totes les seves necessitats. Per entrevista podeu escriure a n'En Carles. C/Reis Catòlics, 31-07008 Ciutat de Mallorca.

Vull intercanviar revistes, còmics, fanzines i adhesius amb tots aquells joves que estiguin orgullosos de tenir sang catalana o basca a les seves venes. Pau Arranz- C/ 2 Volta 31- 07209 Son Mesquida-Mallorca.

Viudo mallorquí de 52 anys, abans casat amb una estrangera, se relacionaria amb mallorquina de 35 a 45 anys. També podria ser estrangera, però mai forastera. JABP. Apartat 161-07600 s'Arenal.

Cerc al-lota fins els 33 anys amb les ungles llargues, romàntica, una femella maca. Escriviu-me a: Óscar, C/ Ausias March, 36-6-1 07003 Ciutat.

Jove de 29 anys, fadrí, amb estudis universitaris, agra-dós i simpàtic, desitjaria conèixer al-lota formal de 20 a 27 anys. M'agrada el ball de saló i som bastant actiu. Anima't i escriviu-me a l'apartat 690 de Ciutat.

Estudiant de ciències polítiques de 26 anys. Som independentista andalusí i m'agradaria mantenir correspondència amb independentistes catalans. Antonio. Apartat 74 Sant Fernando (Càdis).

Hola! Soc un noi de 12 anys. En dic Josep i soc del Barça. m'agrada el futbol i el bàquet. Voldria cartejar-me amb alguna persona. Sóc català. Escriviu-me. Josep Chillida. C/ la Bassa, 23 43530 Alcanar (Tarragona).

Hola, Em dic Raquel i tenc 14 anys. Tenc ganes d'escrivir-me amb gent de 14 a 16 anys. Si vols escriure'm... Raquel González-C/ Ansel Calvé, 13, 1º 3º-08950 Espulgues de Llobregat (Barcelona).

COMUNICATS

La Generalitat de Catalunya ofereix a entitats i de franc llibres, fulletons i material informàtic sobre la nostra història nacional. Per rebre'ls, cal enviar una sol·licitud a la Generalitat fent esment de l'entitat, adreça, telèfon, l'ús que hom en pensa fer i el nom complet del qui fa la petició amb la signatura i segell de l'entitat. Molt indicat per a professors d'història, ciències socials, català, centres d'ensenyament, biblioteques...

Si vols rebre la revista L'ILLA gratis, la pots demanar a Edicions Bromera, Polígon Industrial, 46600 Alzira. Tel. 96-2402254

Per a tots aquells i aquelles que vulguin lluitar contra l'invasor,

contra els traïdors, contra l'explo-tació obrera, i per una terra lliure i catalana, els Maulets tenim obert l'apartat de correus 349 C.P. 43480 de Salou (Tarragona), per a qualsevol informació o col·laboració contra l'ocupant.

Si voleu rebre una subscripció gratuïta al Butlletí de la Fundació per la Pau (entitat contra l'armamentisme i la guerra) podeu adreçar-vos al telèfon (93) 3025129 o al carrer Pau Claris, 89, Barcelona 08010.

Si voleu rebre llibres en català gratuïts sobre diferents temes d'actualitat, socials o teològics, sols us cal escriure a *Cristianisme i Justícia*, carrer Roger de Llúria, 13, Barcelona 08010, o telefonau al (93) 3172338.

La delegació catalana de la CSEM, grup d'ajut als països de l'Est, fa una crida per enviar roba, menjar, sabates, medicines etc. Per demanar adreces on enviar-ho personalment, podeu adreçar-vos a: Benjamí Planes, CSEM, passatge Miquel Carreres, 11, 08206 Sabadell. Tel. (93) 7262 918.

Professora titulada fa classes de solfeig, piano i harmonia. Individuals i en grup. Tel. 756114. Magdalena.

Universitària fa classes de repàs d'EGB i català a la zona de Pere Garau de Ciutat. Tel. 243383.

Si voleu intercanviar adhesius, revistes, informació, etc, sobre el tema d'alliberament nacional, escriviu a l'Associació «Xavier Romeu». Apartat de correus, 36. 43480 La Pineda. Tarragona.

El Consell Nacional Català ofereix diversos llibres, gratuïtament, a tot aquell que els demani, al voltant dels drets i història de la comuna pàtria catalana. Podeu escriure a l'Apartat 15.071 de Barce-lona-08080.

Si voleu rebre informació sobre les Joventuts d'Esquerra Republicana (JERC), i rebre els nostres butlletins, escriviu ara mateix a: JERC-Illes. Santiago Russinyol 1, àtic. 07012 Ciutat de Mallorca.

Estam interessats en un intercanvi cultural amb persones i institucions dels Països Catalans que desitgin informar-nos sobre el passat i el present del dits països i estiguin interessats en qüestions vinculades a l'Argentina. Escriviu-nos a: Baigorria 1337 .200 Rosario-Argentina.

Acció Cultural del País Valencià i el Bloc Jaume I ja és a Internet. Si voleu intercanviar

Motos
Salom

Jeroni Pou, 9 • Tel. 468136
Tomàs Forteza, 24 • 462686

propostes d'acció i lluita, o informar d'activitats, etc., podeu connectar: ACPV @vic.servi-com-es

Si voleu col·laborar amb "Ajuda per als nens del carrer", grup català d'ajut a nins abandonats sobretot a Sud-Amèrica, podeu informar-vos al telèfon 93 6666354 o ingressar donatius a la Caixa 2100-3071* 721010.

Vos recomanem boicotejar les ONG's espanyoles AGNUP Espanya, Médicos del Mundo i Unicef amb els bancs espanyols Central Hispano i Banco de Santander que els donen suport.

Grup que té com a finalitat aconseguir la màxima difusió de independència arreu de la nació catalana vos enviarà mostres de material editat. Esperam les vostres idees i la vostra col·laboració. Escriviu a l'Apartat 13.203-08080 Barce-lona.

Subscripcions gratis a còmics en català per a nins de 6 a 10 anys. "El Llaüt de Xàbia" - Apartat 53- Xàbia 03730 Patrocinat pel Magnífic Ajuntament de Xàbia.

Cursos gratuïts de llengua andalusa. Podeu adreçar-vos a: LENGUA (Ensenians a Dittansia de la Yenwa Andalus) P. Pedro Romana, 1-4-2-14007 Còrdova.

Si ques recibir el Puxa Asturias en to casa, y de balde, sólo tienes qu'enviar la dirección a: Endecha Astur-Puxa. Cai Llangreu, 10, 2º-Xixon 33206-Asturies.

BORSA DEL
MOTOR

Si vol un cotxe nou de la nostra gamma, véngui i en parlem. Agència oficial Renault. Tel. 413867. Son Ferriol.

Desaparegut Opel Astra Blanc, PM-7017-BV. Peugeot 106 vermell PM-8654-BZ. Opel Astra blanc PM-7017-BV. Peugeot 106 vermell PM-8654-BZ. Peugeot 106 blanc PM-6255-CM. Gratificaré amb 25.000 ptes. per cada cotxe. Tlf. 630286.

Desaparegut Peugeot 106 vermell PM-8654-BZ. Es gratificarà amb 25.000 ptes. Tlf. 630286.

ANUNCIAU-VOS DE FRANC A L'ESTEL de Mallorca

Nom.....DNI.....
Cognoms.....Tel.....

ATENCIÓ

- Escriviu un sol anunci per cupó
- Usau lletres majúscules
- Escriviu dins el requadre el text

Ompliu aquest cupó i enviau-lo a:
L'ESTEL de Mallorca. Apartat de Correus 124. 07600 S'Arenal de Mallorca

L'ESTEL de Mallorca
EL DIARI DELS MALLORQUINS
SUBSCRIVIU-VOS-HI !!
ANUNCIAU-VOS-HI !!

Campanya

Presentació de l'article

Al Principat, la Llei de Normalització Lingüística del 1982 es troba en procés de reforma. Els impulsors del projecte asseguren que, passada la primera etapa de la normalització, consistent a generalitzar el coneixement de la llengua, ara ha arribat el moment de generalitzar-ne l'ús social. L'argument seria correcte si no fos absurd, perquè, en realitat, coneixement i ús van lligats indissolublement, com sap qualsevol fill de veí que s'acosta a una acadèmia d'anglès (si la gent no aconsegueix posar-se a parlar-lo de seguida, es desanima i abandona), i com proclamen aquestes pròpies acadèmies en llur propaganda ("parlaràs anglès des del primer dia"). La realitat, doncs, és que hom ha llançat per la borda quinze anys sense impulsar l'ús social de la llengua, transformant-la en una maria escolar en comptes de convertir-la en segona llengua dels nombrosos alumnes hispanòfons, etc., etc.; i tot això, malgrat les advertències i denúncies de gran part de la sociolingüística catalana (una de les més avançades del món).

Un altre problema del projecte és que continua enfeudat a la ideologia bilingüista: la voluntat no és que el català torni a ésser la llengua d'ús normal al Principat en tots els àmbits; sinó que ho siguin tant el català com l'espanyol. I això, a banda d'impossible, NO és normalització lingüística.

De tota manera, el projecte proposa una certa obligatorietat del coneixement del català (per exemple, estableix que tota entitat, empreses privades incloses, hauria d'estar en condicions d'atendre el públic "també" en català). I això ha causat la indignació de l'Amo: s'ha desfermat una campanya espanyolista força virulent, atada tant des de fora del país (imperialistes) com des del seu interior (colons i botiflers), i actuant sobre un poble que (de llengua catalana, espanyola o altra) es troba inermes davant les manipulacions massives. Entre els agressors, aquesta vegada trobem elements que hom suposava d'esquerres i defensors dels drets nacionals de Catalunya: cadascú es retrata tot solet. I el més greu de tot és que, en la pràctica, hom qüestiona principis suposadament assumits per tothom (llevat dels feixistes) des de fa vint anys, com ara que el català havia d'esdevenir patrimoni de tota la població i arribar a ésser la llengua de relació social, etc.

Hauríem volgut escriure un bon article d'anàlisi de la qüestió; però hi renunciem: trobem que la millor resposta davant tanta histèria etnocidista fou escrita per d'altres anys enrere, en resposta a una altra campanya espanyolista (n'hem hagudes de suportar tantes!); aparegué com a editorial en Escola Catalana (núm. 306, gener 1994),

la revista de la Delegació d'Ensenyament Català d'Òmnium Cultural (l'equivalent principatí de l'Obra Cultural Balear). Reproduïm, doncs, aqueix article, que continua essent del tot vàlid i ben clarificador, amb la seva argumentació sintètica i mesurada i la seva extrema lucidesa. -- F. L.

Campanyes prehistòriques

En plena eufòria de Jurassic Park, pel·lícula que hem hagut de veure forçosament en espanyol a tots els racons de Catalunya, s'ha produït una campanya prehistòrica contra el català que volia alertar dels perills de desaparició de l'espanyol a Catalunya a mans del català i l'anglès (Amando de Miguel dixit). Quan encara no està assegurada la pervivència a mitjà termini de la llengua catalana es vol fer responsable el Govern del Principat i alguns sectors de la societat civil catalana del genocidi d'una llengua parlada per dotzenes de vegades més milions de persones que el català. Tanta por els fem?

Es tracta d'una campanya prehistòrica perquè reproduïx els mateixos esquemes de les campanyes anticatalanes realitzades des de Madrid des de fa un segle i mig; són campanyes prehistòriques perquè el sentit de la ciència històrica i dels drets històrics de la mil·lenària comunitat lingüística catalana són olímpicament ignorats i tergiversats. Només compta la llei de la selva: la força bruta que ens integrà a Espanya i l'amenaça prehistòrica de l'espasa. Entre l'Espanya i la paret.

No es vol un Estat espanyol amb quatre comunitats lingüístiques en peu d'igualtat, és a dir, cadascuna amb plena sobirania dins el territori històric respectiu. Com que l'unilingüisme de l'Estat ja no passa desapercebut ara s'accepta l'existència d'unes comunitats més o menys autònomes però en contrapartida s'exigeix que les fronteres lingüístiques i culturals estiguin foradades. Regions amb peus de fang.

La llengua de Cervantes és tan respectable i digna d'estimació i promoció com qualsevol altra, però la presència de l'espanyol a Catalunya és un càncer contra la vida de la comunitat lingüística catalana. La subordinació política que pateixen les nacions històricament i culturalment no castellanoparlants fa impossible qualsevol pacte entre iguals. Els monolingües espanyols poden progressar i moure's lliurement per la major part de l'Estat, mentre que els monolingües catalans són una pura impossibilitat que no podrien viure ni tan sols a l'interior de Catalunya. I la guerra bruta imposada pels mass media i els intel·lectuals integristes espanyols vol ser una guerra de monolingües espanyols contra catalans bilingües. Mai de la vida -no us deixeu enredar-, entre un discurs pre-

tesament bilingüista democràtic contra un discurs monolingüista català antidemocràtic.

La realitat del debat sobre la realitat sociolingüística té tres dimensions: 1. L'existència d'un Estat històricament multilingüe. 2. L'acceptació que la llengua espanyola no és la llengua pròpia de Catalunya. 3. La sobirania lingüística catalana és la meta democràtica. Per contra, el debat que se'ns imposa des dels mitjans de comunicació d'àmbit madrileny o estatal d'obediència espanyolista i que monopolitzen l'opinió pública parteix d'un triple dogma: 1. Només unes determinades comunitats -la basca, gallega i catalana- són multilingües. 2. La llengua espanyola és la llengua pròpia de tot l'Estat. 3. La meta de les tres comunitats "multilingües" és el bilingüisme unidireccional.

D'ací, que la llengua en perill d'extinció passa a ser la llengua genocida, la llengua trossejada regionalment passa a ser la llengua que s'imposa als funcionaris i immigrants, la llengua absolutament minoritzada als mitjans de comunicació esdevé la llengua agressora en el discurs dels mass media que parlen en espanyol i es fan d'or venent papers infectes.

Hem començat parlant de discursos prehistòrics. Ara: cal matisar que es tracta tant de la ceguesa immemorial d'una determinada gent com de les conseqüències que comporta la mateixa dinàmica estatal. Contràriament al que s'ha difós, les raons profundes de la campanya i l'amplificació que s'ha fet del discurs imperialista han estat més les necessitats i les rutines del mercat espanyol i el discurs que el legítim que no pas uns interessos estrictament partidistes. En una altra conjuntura, uns agents polítics de diferent color podrien fer costat a la mateixa maniobra.

A partir d'ara caldrà estar atents per comprovar si el terrorisme ideològic sociolingüístic practicat pels integristes espanyols aconsegueix els seus primers objectius: impossibilitar el consens en matèria de política lingüística; fer dubtar les autoritats autonòmiques catalanes i posar en peu de guerra alguns sectors de monolingües residents a Catalunya. En definitiva, deixar definitivament en via morta el procés de normalització del català. De moment sembla que han aconseguit l'efecte contrari: el conjunt de la societat catalana ha tancat files contra les maniobres de Madrid.

Els míssils disparats els darrers mesos des de Madrid contra el català haurien de servir per alertar-nos sobre tot allò que està disposat a fer en un futur l'integrisme espanyol de qualsevol color. Només des de la cohesió interna de la societat civil catalana basada en l'expansió progressiva però constant de la llengua, la cultura i la pedagogia de Catalunya podrem conservar la convivència i la dignitat. Ω

En Mateu Crespi de sa Pobla, es el torrador del Lluna's Grill a l'Avinguda Mas i Reus, a la Ciutat dels Canals d'Alcúdia.

Grup d'amics de l'ESTEL que estiuetgen al Port de Pollença.

Na Maria Cerdà i el seu home Esteve Orell estan units pel matrimoni i per l'art. Ella és pintora de marines, paisatges i flors. El seu home que es escultor va aprendre de n'Alcover. Va fer feina a les escales del Consell de Mallorca, al Castell de Remogé, la Fortalesa... també té molta d'obra al cementeri de Pollença, a l'igual que als hotels Ullal i Illa d'Or del Port.

En Pep Lluís va obrir ara fa 6 anys el Super Aldi de Pollença a la barriada de l'Hort dels Frares. També és el president de la Associació de Comerciants del terme.

Teatre mallorquí contemporani

MIQUEL FERRÀ I MARTORELL, ESCRIPTOR

Miquel López Crespí planta cara i fabula, al davant i entorn, d'una realitat històrica que molts volen oblidar

Hi ha fantasmes que mai no es difuminen del tot. Morts inquietos, que dormen en el seu nínxol, sense descansar. No es resignen a desaparèixer per a sempre. I tornen del més enllà perquè xuclen la matèria grisca de la memòria dels vius. Han fet córrer la llosa en el fossar dels servents de la ciutat dels morts i la tomba ha estat hermèticament segellada. Llavors, la tènica rialla dels botxins, dels que el mataren amb un cop de plom, amb un tro d'odi que s'emparava en bordes raons polítiques, es filtra per les branques dels xiprers. I diuen els botxins aquell adagi illenc: *mai moren batles*. Tot significat que l'alcalde difunt troba de seguida el seu substitut. Un d'aquests botxins, sobre l'escenari de tragèdia amb tints i colors mediterranis, és el que López Crespí treu a rotlló. I el treu, al davant de les tres dones que l'estimaren o el suportaren, quan la mort casolana l'ha adormit sense violències com la tata dorm el nadó en el fons del seu bressol. Immòbil, reclòs en la

seva impotència de cadàver, aquell que aprofitant una guerra civil fabricà altres cadàvers més envejats i il·lustres, ha d'assistir al diàleg de les tres dones que han marcat la seva vida. Una vegada més, sense renunciar als seus sentiments ideològics, Miquel López Crespí planta cara i fabula, al davant i entorn, d'una realitat històrica que molts volen oblidar: l'assassinat a mans dels feixistes de Mallorca del darrer batle republicà *Emili Darder*, metge, polític, promotor cultural, home honorable i víctima innocent d'un "judici" vergonyós.

El teatre de López Crespí sap jugar amb les forces magnètiques del fatalisme, el debat de les passions més controvertides, el clam de les nafres sempre obertes

Val dir, seguidament, que el teatre de López Crespí sap jugar amb les forces magnètiques del fatalisme, el debat de les passions més controvertides, el clam de les nafres sempre obertes. Aquesta representació, acte únic, no desmereix d'altres obres teatrals de López Crespí, autor, que per altra banda, ha

tocat tots els gèneres literaris, sempre embegut en els valors ètics de la societat i la reivindicació de les llibertats.

Molts són els que avui, esvaït el totalitarisme des de fa ja dues dècades, fugen o protesten del seu discurs i reneguen d'un passat que la gent d'avui ha pogut superar. La sang vessada entre 1936 i 1939 s'ha volatilitzat totalment. Però no es volatilitzen les conductes lluciferines de l'home, l'ambició sense mesura que pot dur al crim i la venjança, al robatori de guant blanc que en temps de guerra o revolució es protegeix amb pistoles, botes, corretjams i uniformes.

La peça escènica *El cadàver* hauria d'esser encara avui com un cop en la consciència

La peça escènica *El cadàver*, encetada al davant del públic i per primer cop en el Teatre Principal de Palma, el teatre dels teatres de Mallorca, hauria d'esser encara avui com un cop en la consciència de molts supervivents d'aquella gran bogeria col·lectiva. I és que aquest mateix escenari del Teatre Principal serví en aquells dies de guerra per a retre homenatges al *Comte Rossi* i per extensió a *Mussolini*, i també per a posar en solfa les cançons tenyides de blavet i els himnes del bàndol franquista.

A un moment de l'obra, algú pregunta:

- "Per què tanta sang aquell maleït estiu?"

Avui, a Mallorca, l'estiu és temps de vaques grosses, de gallines que fan ous d'or, de babels turístiques que porten argent, de festa de sol i mar. Ningú no diria que els mallorquins són capaços de matar una mosca.

Per què tanta sang aquell maleït estiu? Ω

Miquel Ferrà Martorell
Ciutat de Mallorca, maig 1997

Estrena de l'obra de Miquel López Crespí "EL CADÀVER" (Teatre Principal de Ciutat, maig de 1996). Actrius i autor reben els aplaudiments del públic. En la fotografia: Aina Segura, Maria Magdalena Aguiló, Miquel López Crespí, Maguita Mora i Esperança Barceló.

N'Ute Kotter d'Hamburg fa 3 anys que regenta el **Consultori Clínic Port d'Alcúdia** del que és titular el seu home el metge Rey Castillo de Luna.

En Pere Burgos, d'Andalucía, fa 3 anys que regenta la **Cafeteria Troll Inn** al Port d'Alcúdia. Un lloc on se menja per unes 1500 ptes.

En Francesc Almeida, natural de les Illes Canàries, fa 16 anys que regenta el **Pub Dream's** al Port d'Alcúdia. Abans va regentar el Pub Norai durant 4 anys.

En Bernadí Nicolau de Muro és l'amo de la **Cafeteria-Pub Triptic** al Port d'Alcúdia. A la fotografia, amb la cambrera Joana Molina de can Picafort.

N'antònia Gálves, natural de Pollença, fa 8 anys que va obrir la **Botiga de Moda Donaire** al Port d'Alcúdia.

Na Maria Abraham, del Terreno de Ciutat, fa 6 anys que regenta la **Consulta Mèdica del Dr. Nicolau** al Port d'Alcúdia. Ella és la senyora del metge.

Fa 4 anys que el matrimoni Espies-Garcia va obrir una **Botiga de Modes** al Port d'Alcúdia.

Fa un any que en Roberto Romano, d'ascendència italiana, regenta el **Bar Made in Brasil** al Port d'Alcúdia. Un bar musical on els caps de setmana hi actua el conjunt **El Caribe**. El local, a més és una promotora d'espectacles que ofereix conjunts a hotels, locals, verbenes etc.

ELS 7 FRONTS ON ELS PAÏSOS CATALANS HAN D'ASSOLIR LA INDEPENDÈNCIA

1. Front en pro de la formació de dirigents.
2. Front en contra de la tergiversació de la nostra història.
3. Front en pro d'una revolució pedagògica, i d'un ensenyament que no subestimi la cultura catalana.
4. Front en contra de la drogaaddicció, i de la depauperació, caracterològica, del nostre poble.
5. Front en pro de la integració dels immigrants, i del ferm rebuig dels colonitzadors.
6. Front en contra de l'imperant senequisme polític.
7. Front en pro de l'autèntica recuperació de Barcelona com a capital d'uns Països Catalans lliures.

NATALICI? ANIVERSARI? CASORI? NOCES D'ARGENT?

No us trenqueu les banyes pensant en regals o peregrinant per botigues de 20 duros, regaleu subscripcions de **L'ESTEL** d'un any, de dos anys o de cinc anys als vostres essers estimats.

Feu país, família i amistat tot alhora.

DIGAU-LOS-HO amb L'ESTEL

N'Antònia Hernandez, natural d'Alcúdia, regenta una oficina on lloga bicicletes i té a la barriada des Tamarells del Port d'Alcúdia. Ésta enfadada perquè fa 3 anys que li han posat una competència de lloguer de bicicletes il·legal a l'Hotel Nuevas Palmeras, i encara que hi ha un ordre de l'Ajuntament de tancament, no en fan cas.

N'Andy Slevin de l'Irlanda lliure fa 3 mesos que regenta el **Bar J.J.** al Port d'Alcúdia.

En Sebastià Canals de Ciutat, fa 2 anys que regenta la **Botelleria Diana** a la Ciutat Blanca d'Alcúdia.

Na Pilar Martí d'Alcúdia fa 5 anys que fa de dependenta a una **Botiga** de la Ciutat Blanca d'Alcúdia.

En Pau Colombran de Maria de la Salut fa 15 anys que regenta el **Super Colber** a la Ciutat dels Canals d'Alcúdia. Ven de tot i també fa canvi de moneda. A la fotografia amb na Maria Figuerola.

Fa 4 anys que el matrimoni Buades-Lla prèps regenta la **Botiga de Queviures Pipo's** a la barriada des Tamarells del Port d'Alcúdia.

En Josep Navarro, natural de Madrid, i que parla català, juntament amb na Sulys Gutierrez, fa 5 anys que regenta el **Consultori Veterinari** de la Ciutat Blanca d'Alcúdia. No cal dir que el doctor Navarro és molt animaler.

N'Estefanie Maimor, natural d'Alemanya, fa 8 anys que regenta el **Restaurant Estefania-Alonso** a l'Avinguda Tuncan del Port d'Alcúdia.

NOTÍCIES DE LA LLENGUA

Espai, destinat a oferir les notícies, amb relació amb el català, o vehiculades a la cultura catalana

JULIOL 97

A Vic per>SOBRE el CATALÀAgrave; ESTAT de L'IDIOMA NOU..!

Cambres de Catalunya ha convocat el Premi Internacional CambresCAT a las millors webs d'empresa. El premi està obert a totes les empreses i societats que vulguin participar-hi. Per presentar la candidatura cal que ompliu un formulari que es troba a la web. Els premis es divideixen en quatre categories: disseny, màrqueting, contingut i significació i nova empresa creada a partir d'Internet.

Albert Hernández és l'escriptor Valencià que ha guanyat el premi Modest Sabater de Perpinyà 1997, per la novel·la arran de pell Aquesta obra explica l'història de tres adolescents i un cacic de l'Horta als anys cinquanta. Hernández està molt satisfet per haver rebut aquest premi valorat en 120.000 francs (gairebé tres milions de pesetes) perquè representa una gran acceptació de l'unitat de la llengua.

Andorra prepara el futur. Andorra es prepara per fer front a les noves tecnologies. Les institucions públiques i privades hi aportaran. El projecte proposarà lleis a regular o modificar. Marc Forné, el President del Govern, diu: "El canvi afectarà el treball, el tema de les noves tecnologies afecta a tots els països, i Andorra també s'hi ha d'adequar". Més detalls aquesta pàgina del Periòdic d'Andorra. Recordeu que l'ample de banda d'Andorra, és inferior al d'Espanya. Per això les connexions amb Andorra, són més lentes.

Àngel Colom diu que no farà cap mena de rebaixes, participant amb un concens amb el PP. El El PI presentarà una reserva general a la nova llei del català, i només hi votarà a favor si inclou el deure d'ús de conèixer la llengua, segons va manifestar durant la cloenda de la primera jornada de la Conferència Nacional del Partit, organitzada a Barcelona, amb el títol de Present i futur de la llengua catalana.

La pressió de l'Associació Espanyola d'Anunciant a la ponència del català per frenar l'etiquetatge en català ha topat amb el rebuig dels partits, també a la societat civil. La Plataforma per la Llengua, ha avançat que està disposada al boicot dels productes de les empreses de l'Associació si no es desmarquen públicament de les crítiques llançades per l'entitat contra l'etiquetatge en català amb accions de protesta fins i tot a les seves de les seves empreses. Recordem que actualment només hi ha un 1 per cent dels productes en català als mercats de Catalunya. La Plataforma per la Llengua està constituïda per entitats i organitzacions polítiques juvenils, per tal d'incidir més directament en el redreçament de la llengua catalana i despertar la sensibilitat de la societat civil. La componen l'Associació per la Llengua, el Bloc d'Estudiants Independentistes, la Joventut d'UGT, Cultura Cat, la Federació Nacional d'Estudiants de Catalunya, la JNC, les JERC i el col·lectiu l'Esbarzer.

PER LA DIGNIFICACIÓ DEL CATALÀ A LA FRANJA Darrerament els grups parlamentaris a les Corts d'Aragó a excepció del PP, estan treballant per a dotar a les comarques catalanoparlants de l'Aragó, d'una llei de normalització lingüística que garanteixi els drets dels 60000 catalanoparlants de la Franja, un 95% de la població total. Davant d'això el PP ha llançat una campanya d'intoxicació informativa i de mocions contràries a la normalització i a la cooficialitat del català que ha presentat als Ajuntaments que controla, una bona part dels de la Franja. Dins d'aquest maleït esperit d'intoxicació hi ha l'editorial de la revista municipal de Nonasp, Lo Portal, núm. 123. L'Associació d'Amics de Nonasp, reproduceix la totalitat del editorial a la seva web, i ha iniciat una campanya de protesta dirigida a l'Alcalde de Nonasp perquè destitueixi de la revista a la persona responsable. Entregueu el vostre suport amb missatges per tal d'advertir als responsables polítics que no poden desqualificar a persones que treballen fa molts anys, per la dignificació de la nostra llengua des de la Franja de Ponent.

Amb l'estiu per mig, ja hi ha web del CORRELLLENGUA 97 enguany conjuntament; Al País Valencià, capdavanters del Correllengua des de fa quatre anys, ho coordina ACPV i Bloc de Progrés Jaume I sempre amb èxit popular. A les Illes Balears on fa tres anys que es celebra, gràcies a l'Obra Cultural Balear. La novetat és el Correllengua al Principat, Andorra i la Catalunya Nord, que coordinarà la CAL. S'hi argumenta la convocatòria. Si esteu interessats en participar-hi, col·laborar o estar-ne informats, podeu apuntar-vos a la llista del Correllengua. En aquesta adreça només cal que hi poseu al cos del missatge "subscribe correllengua end".

L'Institut Joan Lluís Vives. Nova Associació de les Universitats públiques dels Països Catalans. Entra amb peu ferm a la teranyina, i es converteix en la web Universitària institucional de referència. L'IJLV es va projectar fa uns anys des del projecte telemàtic comú de les Universitats dels Països Catalans, que han anat signat un conveni de protocols recíprocs. Hi estan adherides totes a excepció de la Politècnica de València que fins ara, no ha firmat el conveni. En canvi sí que hi és la Universitat de Perpinyà que no té pàgina en català, però té plenament l'esperit d'estar dins el projecte universitari comú dels Països Catalans.

MANIFEST PELS "DOCUMENTS NOTARIALS EN CATALÀ" L'estat de la llengua catalana en els documents notarials impulsa a aquesta campanya. Les causes són, la falta de competències de la Generalitat de Catalunya pel sistema notarial. Es demana el traspàs de competències a la Generalitat, tal i com ja ha sol·licitat el Parlament de Catalunya. Ha rebut el suport de set-cents professionals i demanen la vostra adhesió. Ho podeu fer via fax o correu electrònic, enviant l'adhesió a manifest@millorsoft.es

Fa 7 anys que na Maria Antònia Coll, de can Picafort regenta la **Botiga Perles Orquidea** a la Platja de Muro.

En Jaume Salom de Santa Maria del Camí fa 11 anys que és l'home orquestra del **Restaurant Topoli** a la Platja de Muro.

Na Pràxedis Font de Maria de la Salut fa 21 anys que va obrir la **Perruqueria Papes** a la Platja de Muro. (Li va posar Papes perquè un nin no sabia dir Pràxedis i li deia Papes). Fou la primera perruqueria de la Platja de Muro.

En Josep Lluís Fernandes, natural de Granada, fa 21 anys que va obrir el **Restaurant El Pati** a la Platja de Muro. despatxa la millor carn torrada de la comarca. Un lloc on se menja i se beu per una mitjana de 2500 ptes.

No era bou

JOSÉ VTE. MENEU

Cadafal, maig 1996

No sabia si era pel matí o per la vesprada. No recordava si havia acabat de dinar i m'havia recolzat una estona fruit d'una llarga i pesada migdiada estiuenca o em despertava després d'una d'aquelles nits en les que els malsons s'apoderen del subconscient i es passen tota la nit donant la tabarra amb persecucions, caigudes i esglais mentre u no fa més que donar voltes pel llit i embolicar-se amb els llençols. Fora com fora el meu cervell va començar a retornar-me cap a la llum i la realitat. Em trobava atabalat i no sabia ni que havia passat ni on em trobava. Abans d'obrir els ulls vaig intentar recordar, ¿era dilluns pel matí i em tocava anar a treballar?, ¿pot ser fora diumenge?, millor opció. Vaig provar d'allargar la mà dreta per tal de trobar l'interruptor del llum de la tauleta de nit per tal d'encendre-la i retrobar la realitat. Però, ni vaig trobar la superfície polida de la tauleta ni el llum ni la claueta. Tampoc no em notava els dits, no podia obrir la mà i el que apercebia era una espècie d'humitat que em recobria el braç i tot el cos. Açò ja era massa. Vaig decidir obrir els ulls, cosa que feu poc a poc, amb certa precaució, amb una intensa por sobrevinguda de sobte.

Potser siga dissabte de mati - vaig pensar - anit degué anar-me'n de marxa i beure en excés. Estava clar! no tinc remei, sempre em propose no beure massa, no passar-me'n. La beguda em

senta fatal, especialment quan en lloc de beure el que faig es atipar-me'n. En eixos cavil·laments estava quan vaig notar que alguna cosa em llepava el front, una i una altra vegada. Ara si que vaig haver d'obrir els ulls ràpidament i el que vaig veure no em va aclarir res. Segurament continuava dormint, seguia dins d'un mal somni.

Un vaca em llepava el cap, després l'esquena i no contenta amb això m'empentava amb el morro per a que m'alçara. Ho vaig fer per a no contradir-la i em vaig trobar al bell mig d'una enorme extensió de terreny plena de bous i vaques per tot arreu. La vaca lleposa no s'apartava del meu costat i jo, que no sabia bé com caminar a quatre potes, no podia fugir molt lluny d'ella. Vaig provar una altra volta en despertar, ho intentí amb totes les meues forces. Res, no havia forma. Passaren hores i allò continuava igual, jo de jòneç i la vaca al meu costat bandejant de mi els altres congèneres que intentaven apropar-se'm a olorar-me. Va començar a entrar-me fam i, no trobí més solució ni vaig tenir més remei, vaig arribar el meu cap a la panxa d'aquella vaca que em va rebre plena de satisfacció oferint-me els seus esplendorosos braguers dels que em vaig nodrir de l'aliment que necessitava.

I així van anar passant els dies, les setmanes, els mesos i els anys. Sense més remei tinguí que fer-me a l'espantosa idea de que, per alguna estranya raó que no encertava a explicar-me, havia deixat de ser home i era bou.

Sabia que havia sigut home, que havia viscut com a persona, que m'havia gitat un dia com a ésser humà i m'havia despertat a l'endemà com a bou. Però no podia recordar res més, ni el meu nom, ni el lloc on vivia, ni entendre'm amb les persones que de tant en tant se m'apropaven em miraven de cap a cua i em dient coses. Res de res, vaig aplegar a conformar-me esperant, això sí, que un altre dia el fenomen es produiria a l'inrevés: m'adormiria com a bou i em despertaria com a persona. Però eixe dia no arribava mai i la meua penosa i avorrida vida de bou continuava jorn rere jorn. Menjava, herba i embafosos pinsos, passejava pel camp, me mullava quan plovia, dormia sota les estrelles i, fins i tot, vaig intimar amb alguna que altra vaca; de vegades l'instint de bou ultrapassava a la meua profunda i perduda condició humana.

Una lluminosa albada tot allò va acabar. Em van apartar de la resta dels que havien estat els meus companys i companyes al llarg de, al menys, quatre anys. Varen carregar-me damunt d'un vehicle i després de llargues i incòmodes hores de viatge van dipositar-me dins d'un recinte allargat i estret al costat d'altres tres bous que estaven tan espantats com jo.

Hores més tard s'obrí la porta i em convidaren, de males maneres, a eixir d'allí. Una vegada fora em vaig trobar de cop amb un munt de gent que em rodejava i em cridava. Lluny d'astorar-me la situació em resultava familiar. Per alguna raó que no m'explicava sabia que dins d'aquell aldarull estava la resposta a la meua desgraciada situació i possiblement la solució al meu problema.

Vaig començar a caminar cap a la gent, primer poc a poc, després de pressa. A cada pas, a cada nova imatge que reconeixien els meus ulls les neu-

rones de bou anaven lligant més i més pensaments humans.

Jo coneixia aquell lloc, sabia que em trobaria si girava un determinat cantó, si anava cap a determinat carrer, si mirava cap a determinat lloc.

I vaig recordar, i el record m'espantà de tal forma que quasi em desmaie i caic damunt d'un xicot que se m'havia arriat massa. Jo, jo... jo no era bou. Millor dit, no sempre havia sigut bou. Jo era un xic jove i ben paregut anomenat Joan, jo tenia una núvia, jo treballava en una empresa ceràmica de molt de renom, jo pertanyia a la comissió de festes, jo era el president d'una penya d'aquell poble i membre principal de la comissió de festes, jo... solia anar amb la meua núvia a berenar al cadafal de la penya les vesprades de festes. Sense pensar-ho dues vegades em disposí a dirigir-me cap al lloc on havia de trobar-se la clau a tot aquell arcà.

Cuitosament vaig enfilem cap al carrer on sabia que estaria muntat el cadafal de la meua penya. Em vaig plantar al seu davant, no li havien canviat el disseny; sobre un fons groc destacava amb grosses lletres grogues el nom de la penya: "Els borinots". El cadafal es trobava de gom a gom. Els meus amics, les meues amigues i la meua núvia molt acarorada amb un xicot de pel roig i cara blanca... ¿d'alguna cosa si que m'anava el ser bou!.

Tots em miraven i em cridaven i em deien coses, però ningú no em reconegué. Vaig esforçar-me en parlar i no vaig poder. El que si que vaig poder es veure com la meua núvia apropava els llavis a l'orella del seu acompanyant i escoltar com li deia " quan més note la falta de Joan és quan veig els bous de rebuig que ens porten. No hi ha dret! Quan ell formava part de la comissió això no passava. Si no s'haguera mort...!". Ω

Els entrebancs de la pau

MIQUEL JULIÀ I PROHENS. ESCRIPTOR

Ha estat com una follia col·lectiva. Per tot arreu allaus humans han envaït places i avingudes a capitals, ciutats i pobles, a milers i a milions. Ha estat una maror mai vista de multituds. Tothom s'ha escanyat, cridant contra el crim i la barbàrie; tothom ha condemnat i maleït els assassins i els seus inductors; tothom ha respost amb exaltació impressionant i contagiosa a la crida contra el xantatge irracional i inhumà, contra el recurs a la violència. Mentre, he estat reclòs a casa, pensant. I el meu subconscient casualment m'ha fet recordar altres mobilitzacions populars tan emotives, intenses i viscudes com aquestes; encara més apassionades i frenètiques. Unes vivències populars que incidiren de ple i decidiren l'encara recent història d'aquest país. Us diré que el record del qual menys m'he pogut sotstreure, durant tot el cap de setmana del 12-7, ha estat el de la multitudinària concentració del mes de maig de 1947. Jo tenia denou anys. Va succeir exactament cinquanta anys abans de les actuals mobilitzacions generals, suscitades per condemnar i prosciure uns assassins fanàtics i aclamar M. A. Blanco, el jove segrestat i executat per aquells. Aquella, la del maig del 47, més nombrosa que aquesta, reuní públic de tot Mallorca per ovacionar a la Seu, a Sa Faixina i pels carrers de Ciutat el

mateix General Franco, el qui encara no feia deu anys, havia fet afusellar a camionades milers de mallorquins innocents, que remullaren de sang coneguts llocs i contrades de Mallorca. Afusellaments sense judici o amb judici sense causa. Com el de M. A. Blanco. I quasi tot Mallorca va ovacionar el General. Com es pot entendre tanta antífesi humana i social?

Va ésser també una follia col·lectiva, de la qual sembla que aquest poble encara no se n'ha desvetllat. Fins avui mateix el públic mallorquí mai ha reivindicat ni aclamat el nom d'uns mallorquins assassinats tan desraonadament com el regidor del PP a Ermua. Per a aquells ni un crit ni una llàgrima ni una flor. Ni la pèrdua de la memòria històrica pot explicar tan deshonrosa postergació. Tot plegat, malgrat les evidents i substancials diferències entre una i altra mobilització, en el fons d'ambdues persisteix insistent, com la nota baixa que sona monòtona en la xeremia mallorquina, la nota del centralisme espanyol. Aquest també ara ha triomfat.

Voluntat política és base de pau; diàleg, el vehicle. Reduir els violents al rostoll, com les males herbes, és necessari i urgent per espantllar una nova collita de fruits amargs; però, si no s'arranca l'arrel de les injustícies nacionals, la zizània rebrotarà, prest o tard. Recollir

la llavor de la violència, física o moral, dels criminals per combatre'ls, és caure en la vilesa i el parany dels inhumans. Ni d'un furt en surt justícia, ni d'una violència, pau. Són com una declaració de guerra les paraules de Felipe González a Barrionuevo. Vera i Galindo: "Gràcies per tot el que féreu. Gràcies per Espanya". El gran impacte del poble aquests dies ha estat una proclamació de gala i massiva del dret a la vida, dels drets humans. De quasi tots, al menys; els drets dels pobles d'Espanya, el seu dret a l'autodeterminació, no hi han fet acte de presència. I ara sembla que la clamorosa condemna de la violència qualcú la vol silenciar, quan és per Espanya.

El respecte a la vida dels ciutadans, també de M. A. Blanco, és un deure de totes les nacions i de les seves entitats. També d'HB. El respecte a la llibertat dels pobles és un deure dels estats. També de l'Estat Espanyol. Ningú pot afirmar que el poble s'ha aixecat a favor de les injustícies nacionals; però Felipe González ha estat el portaveu dels qui ho pensen. "L'autodeterminació-ha dit- no sols no és possible, sinó que condueix a la neteja ètnica", el nazisme. Es una acusació tan greu i denunciuable, com l'apologia del terrorisme. Es l'altra cara de la moneda. I aquest antinacionalisme és el d'un president dotze anys en el govern de l'Estat Espanyol. Entorn

d'una mort innocent hi estan acampant algunes forces del nacional-centralisme espanyol. Es tan necessari condemnar el terrorisme com el centralisme. De res servirà reformar el Codi Penal per estrènyer i ofegar els violents, si no es reforma la Constitució per permetre que respirin les nacions. Terrorisme i nacional-centralisme violen drets d'humans. Cap d'aquests dos es pot ornar el front amb l'olivera de la pau. I no deixa d'ésser genial l'argúcia d'encollar el centralisme amb la democràcia, com podríem dir, per posar un exemple, del conegut afer de privar les Illes Balears de les seves apetències, drets o llibertats amb els vots de Canàries o d'Extremadura. Es la perfecció sofisticada de la política de la Transició. Amb proclama de l'escaïnada solidaritat; es vol forçar la consolidació de la "nació espanyola".

Si els presos bascs tenen dret a l'acostament, no té consol la mort de Miguel Angel; si no en tenen, tampoc. Es imperdonable que ran de la seva tomba hi trontollin els drets dels pobles d'Espanya. I si no hi trontollen, perquè Pere Sampol i Mª Antònia Munar hi han hagut d'anar a encendre un ciri en defensa del pacífic nacionalisme mallorquí? Tots els mallorquins recuperarem l'honor el dia que ens mobilitzem per anar a encendre un ciri per hom ran de les tombes dels nostres pares (molts eren batles o regidors també), assassinats, no fa gaire més de cinquanta anys, tan vilment com el regidor d'Ermua. Ω

Les dones explicades als homes

Recollit per RICARD COLOM

"L'ànima femenina és d'una simpleza que els homes no podem pas imaginar. Ells cerquen complicacions, entropessen amb el buit i s'hi perden". (Pierre Luys, escriptor francès, París, 1870-1925).

"Seduïm la dona amb mentides i després pretenem d'esser estimats per nosaltres mateixos". (Paul Févre).

"La galanteria és enemiga de la veritat i devem a la dona la veritat nua". Miguel de Unamuno, 1864-1936, pensador basc espanyolitzat).

"Moltes de dones coquetegen amb un home perquè és inofensiu, però se'n cansen tot just per la mateixa raó". (Bernard Shaw, escriptor irlandès).

"Les dones tendeixen per no sé quina tendència de llur esperit, a veure sols els defectes d'un home de talent i les qualitats d'un taranot".

"Quan un home diu a una dona que l'estima, ella, per poc sòlides que li semblin les bases d'aquest sentiment, sense raonar-ho, se sent impulsada a creure-se'l. (Honoré de Balzac, 1789 a Tours, -1850 a París, escriptor francès).

"La força de les dones depèn del fet que la psicologia no pot pas explicar-les. Els homes poden ser analitzats. Les dones sols adorades".

"L'home ideal, si li preguntam qualsevol cosa, sia el que sia, ens respondrà sempre tot parlant-nos de nosaltres mateixos. Invariablement ha de fer l'elogi de nosaltres a tomb de les qualitats que sap que no tenim pas. I ha de mostrar-se implacable retraient-nos virtuts que no hem somniat mai de posseir. Mai no ha de suposar que saben l'ús de les coses útils. Això fos imperdonable. Però ha d'aclaparar-nos amb tot allò de què no hem menester. Cal que no faci cap altre cosa sinó pagar comptes i llençar floretes. (De les obres teatrals d'Oscar Wilde, escriptor irlandès, 1856-1910).

"Allò que la majoria d'homes necessitam és una dona humil, agradable, riallera i afectuosa, que se'n rigui de les nostres bromes per més antiquades que sien, que ens afalagui en les nostres hores d'hipocondria

i que es recolze efusivament en el nostre braç a través de la vida". (Thackeray, Calcuta 18. 7. 1811-Londres 14. 12. 1863.

"Hom pot posseir una dona com un nedador s'agafa d'un ofegat. Sols als castos és donat de posseir l'amor". (Lanza de Vasto, "Principis i preceptes de retorn a l'evidència").

"Caminarà l'home damunt brases sense cremar-s'hi?. Tal és el qui jeu amb muller d'altri, cap d'ells no quedarà sens el seu càstig". (Rei Salomó, cap al 1000 a. C., als "Proverbis").

"Sols més avant començà el seu joc, consistent a traçar esbossos ràpids i indefinits del meu caràcter, tot semblant el desconcert en les meves facultats crítiques amb les seves observacions agudes i penetrants, en atribuir-me qualitats que inventava en el moment i que li eren inspirades per un despietat desig d'atreure la meua atenció. Les dones ataquen sempre els escriptors, i a penes sabé que jo l'era, decidí de dissecar-me a fi de tornar-se interessant als meus ulls. Tot això hauria afalagat moltíssim la meua amor pròpia si algunes de les seves observacions havien errat el tret. Però era una observadora aguda, i jo massa feble per resistir aquell joc, aqueixes emboscades mentals que constitueixen els àmbits d'obertura a la galanteria". (Justine-El Quartet d'Alexandria, escrit després de la 2ª Guerra Mundial per Lawrence Durrell).

"La dona se'n riu i entre rialles i besades dissipa ombres de desconfiança. Les llàgrimes poden enganyar; la rialla sempre és claror i a la seva llum les ànimes es transparenten. Quan la dona és poesia, l'home, per molt vulgar que sia, es també poeta".

"Ah, si els homes gastassin en ajudar les dones honorades la meitat d'allò que gasten en les que no ho són!". (Jacinto Benavente, escriptor madrileny).

"Hi ha dones que atrauen els homes per llurs encants i els retenen per llur vicis". Somerset Maugham, escriptor nat a París el 1874). Ω

En Jonathan Greenall, de Derby, Anglaterra, fa 3 mesos que regenta el **Restaurant El Cordovès** a la Platja de Muro. El **beefsteak** és l'especialitat de la casa. Se menja per una mitjana de 1200 ptes.

En Bartomeu Bestard de Lloseta fa 10 anys que regenta tres supers a la Ciutat Blanca i a la Platja de Muro. Se queixa que al carrer que fa partió entre Muro i Alcúdia (la carretera de sa Pobla), només hi ha un pas de peatons a la part de Muro. El batle d'Alcúdia bé podria fer pintar un pas de cebra dins el seu terme, diu en Tomeu Bestard.

El matrimoni Garrido-Garcia regenta des de fa 9 anys el **Supergarrido** d'articles d'alimentació i de platja, a la Platja de Muro.

En Diego Bernal fa 2 anys que ha obert el **Minimarket Montecarlo** al Port de Pollença.

La solució del terrorisme etarra

L'organització terrorista i stalinista E. T. A. segueix segrestant i assassinant civils. ETA, cada vegada més i sobretot d'ençà 10 anys, està essent un factor distorsionador per a la comprensió del dret d'autodeterminació per a Euskal-herria, Catalunya i resta de nacions sense Estat propi que s'ofeguen sota la mà de ferro de Madrid.

La gent del carrer sols arriba a captar, normalment, l'odi anti-ETA (i de vegades i per afegit "contra los nacionalismos") que transmeten els comissaris de propaganda espanyols a través dels mitjans de comunicació que controlen, i que són la majoria.

Ni pensem que ETA fa aquestes bestieses perquè Madrid no vol reconèixer el dret d'autodeterminació d'Euskadi. Si els intel·lectuals "liberals" i "esquerrans" espanyols tinguessin uns mínims de solidaritat i trellat demanarien a Madrid una negociació sobre el dret democràtic d'autodeterminació. Tal com va fer fa poc amb el Quebec el seu Estat, Canadà.

Però com els catalans no devem esperar ja res de bo dels inquisitorials i sagnants espanyols (que, des de Flandes i passant per Amèrica, Cuba i Filipines i ara Euskadi quasi sempre han actuat a foc i ferro contra els pobles que se'ls volien fugir, fariem bé -els catalans- d'explicar al nostre propi poble que la solució no és pas "matar tots els etarres" (segur que

en sortirien més per reacció) ni reinstaurar la pena de mort, sinó que l'Estat espanyol convoqui un referèndum sobre si els bascos volen ser independents. Explicar-los que Madrid s'aprofita de la bogeria etarra per a allargar indefinidament el bany de sang i negar un dret democràtic (el de l'autodeterminació).

ETA ha tret a muntó dínars de segrests i xantages i "imposts revolucionaris" no sols a gent rica, sinó també a botiguers i gent més corrent. Sempre podran assassinar i seguir fent-ne de les llurs, en aquest pas. L'única solució és la negociació. Manifestacions i llaçades blaves sols generen odi sense cap resultat pràctic. Ja veiereu a Madrid com cridaven "ETA no, Franco sí": volen re-llançar el feixisme "gràcies" a la criminalitat etarra. Per ETA, devers la reacció".

Cal dir: que s'ho facin els bascos. Si són independents ens deixaran tranquils. Sols així es deturà el cruel bany de sang. Exigir a Madrid de negociar, pel bé de tothom. Si no ho fem, els naziespanyolistes ho aprofitaran per a la involució política d'unes masses políticament ben incultes i manipulades. El simplisme d'uns fets crus ens són ben galdosos.

Cal també adonar-se que ETA començà atacant un tren als anys 50. L'any 68 matà un torturador i el 73 un tirà. Però a partir del 87 es dediquen ja a covards atemp-

tats contra civils i contra catalans. La violència pot començar aparentment justiciera, però quasi sempre acabarà en bandolerisme i crim. Vejam la història. Els nacionalistes catalans que encara estan defensant la violència estan badant greument i condueixen el jovent a un cul-de-sac. Parl, per exemple de Catalunya Lliure o Maulets. I aquells qui, a més, es troben vinculats a HB, com les restes de l'MDT o la PUA, es traïdoria a Catalunya, en favor dels interessos no sols aliens, sinó violentament anticatalans.

Segons Amnistia Internacional, l'Estat espanyol continua torturant (i fent altres malvestats). Ço és l'origen de l'espiral de violència, des del franquisme no interrompuda mai. Molts d'espanyolots volen que llur policia torturi.

A la jungla política neofranquista (PP) i postfranquista (PSOE, IU, CiU) de Madrid prefereixen sacrificar llurs civils front al terrorisme que no pas negociar un referèndum democràtic d'autodeterminació. Son immobilitistes que ens usen de carn de canó per a protegir llur religió pagana: un ídol del que viuen, anomenat "Espanya".

I la resta del nacionalisme català viu en una passivitat perillosa i desarmada d'arguments ni propostes concretes, en un tema tan explosiu. Caldrà barrinar-ho millor, ciutadania. **JAUME TALLAFERRO. Ω**

Els tancs de la Legió

Fa uns mesos van enxampar in fraganti 8 legionaris, qui s'havien plantificat en carro de combat davant un puticlub per a desfogar-se les febres sexuals.

Fa pou mesos en van enxampar uns altres que passaven droga dins un tanc de maniobres per Albacete. Els legionaris s'autoanomenen "caballeros españoles"

Quan jo feia la mili, ja fa uns anys, era "vox populi" que, com els tancs dels legionaris no passen duana, solien anar plens de droga de l'Àfrica a la Península.

Qui passa la droga? La droga mata, "novios de la muerte"! **JAUME TALLAFERRO. Ω**

INFORMA'T
INFORMA'T
INFORMA'T
INFORMA'T
INFORMA'T
INFORMA'T

Les sis princeses amb qui podria casar-se el Príncep Felip

Les candidates reuneixen totes les condicions per a convertir-se en la futura reina de Castella

Després de l'anunci del compromís matrimonial de l'Infanta Cristina, la boda de la qual se celebrarà el proper dia 4 d'octubre, el matrimoni del Príncep d'Astúries s'ha convertit en assumpte d'interès general pels castellans, i tan el rang de la candidata com el nom de les possibles princeses és el motiu de xafardeix a distints cercles. Einès o Victòria de Borbó i Orleans, Caterina d'Habsburg, Aldelaida d'Orleans, Flor de Wurttemberg, Maria Thurn und Taxis o, inclús la jove Sofia Ullens van Shooten, amb qui s'ha vist en els últims actes oficials a Noruega, són alguns dels noms més idonis.

Un matrimoni per assegurar la continuïtat de la Corona

La qüestió del matrimoni de don Felip s'ha convertit en tema de conversa, tan entre les persones de la plebs com entre els entesos en la genealogia de la Família Real: hi ha qui propugnen un matrimoni de sang reial dins de l'ortodòxia, en base a arguments històrics i els qui es decanten per un compromís més del cor, basat en idees més romàntiques. En el que tothom està d'acord és en que el Príncep se casi i no esperi més.

El matrimoni de don Felip donarà el darrer recolzament a la monarquia a l'assegurar la continuïtat de la corona i posar fi a tantes especulacions que recorden les que en altres temps envoltaren al Príncep de Gales.

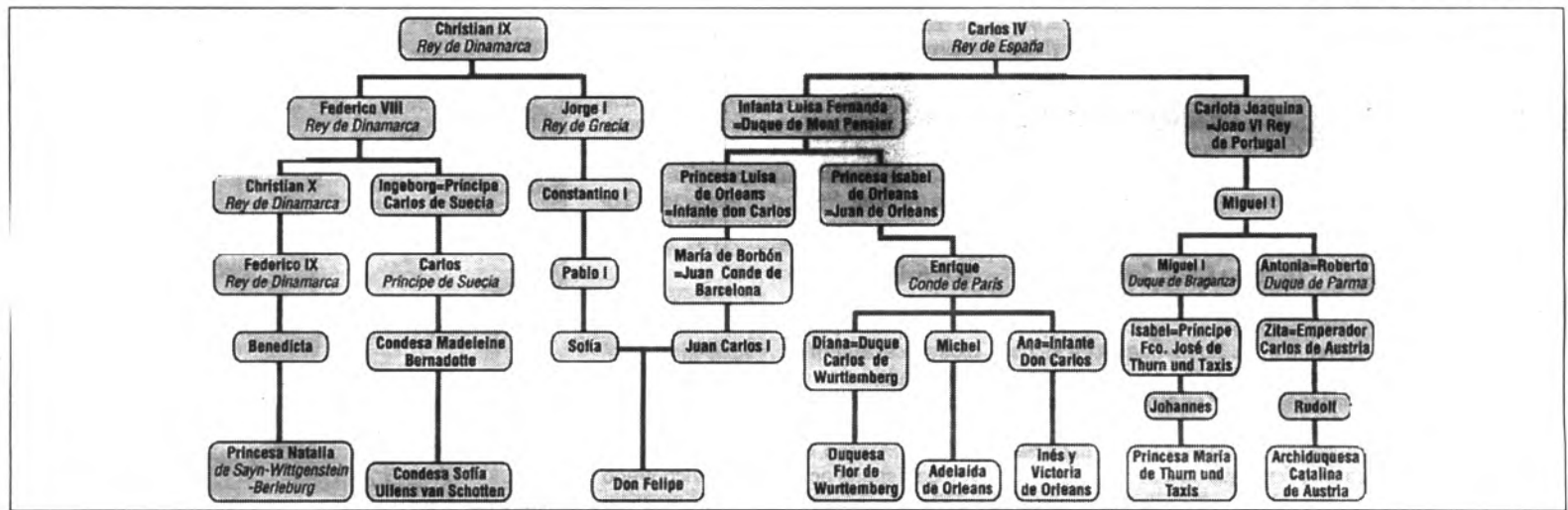
Unes noces d'alt rang per a mantenir la tradició

El matrimoni de dona Elena amb en Jaume de Marichalar i el compromís de dona Cristina amb n'Iñaki Urdangarín, que no han suposat la pèrdua dels drets de successió per cap de les infantes, fa témer que se doni per acabada la política ancestral de matrimonis del més alt rang que sempre ha mantingut la casa reial castellana.

Però, perquè convé que don Felip se casi amb una princesa de rang? Aquesta pregunta que molts poden considerar absurda, no ho és tant si tenim en compte quina és l'essència de la Monarquia com a institució. Les dinasties europees han aconseguit mantenir-se en la cimera de la piràmide social durant quasi deu segles, i això ha estat degut a la seva política matrimonial dirigida a cercar consorts de prínceps i princeses i infantes a persones amb una educació especial, que els facilita l'assumir de manera adequada les tasques de la seva posició. Per altra part, ja fa anys que a Anglaterra no passa res d'això. De fet, el dia que els reis d'Europa sien uns senyors Fergusson, Magnusson o Smith, els prínceps hauran perdut el més important del seu poder representatiu i la monarquia haurà perdut el glamour que tan agrada a les parroquianes de les perruqueries.

Tanmateix, totes les princeses que se poden casar amb el Príncep d'Astúries són cosines seves en diferents graus, la qual cosa voreja l'incest, i llavors passa el que passa. Ω

Els reis castellans, sempre voregant l'incest.

En Miquel Magraner i en Joan G regenten des de fa un any el Restaurant l'Admirall al Port de Pollença.

En Manolo Gonzalez, d'Andalusia, fa 11 anys que regenta el Restaurant Tang al Port de Pollença. Recomanava la paella rostida i la paleta de xot al forn. Diu que la mitjana a la carta es de 300 ptes, i que fa menús a 1950 ptes.

La Família Bleeke d'Alemanya fa 3 mesos que regenta el Restaurant B.J Steak al Port de Pollença. Despatxa beefsteaks a l'estil d'Argentina i pizzas a l'estil d'Itàlia.

En Mateu Ochagavia acaba d'obrir el Bar-Cafeteria Delicatessen al Port de Pollença. despatxa els formatges, els patés, les carns fredes, embotits, etc.

La Internacional socialista i la seva política d'"ocupació" contra l'ocupació

PERE FELIP I BUADES

Els dirigents dels partits dels països europeus, que pertanyen a la internacional socialista, es reuniren a Malmö (Suècia) després de les eleccions de la Gran Bretanya i França, llocs on la població, farta dels atacs patits per part dels governs de dretes, han dut al poder En Blair i En Jospin. En ocasió d'aquest III Congrés del "Partit" Socialista Europeu s'han proclamat els "nous aires" dels "nous laboristes" per part del primer ministre francès.

La gran aportació política que presenten és una "Europa apropiada als ciutadans", i "una Europa social". En nom d'això, pretenen potenciar al paper públic del PSE (Partit Socialista Europeu) en vistes a eleccions europees de 1999.

La política d'"ocupació" del PSE

Aquesta gent s'ha plantejat com a primera tasca "elaborar un calendari social paral·lel al de la Unió Econòmica i Monetària" centrat en "una política coordinada de promoció de l'ocupació". Pretenen dotar-se d'un programa de treball flexible i actualitzable. Per exemple, "l'adaptació dels instruments fiscals a fi de reduir els costos laborals (idea amplament difosa pels nostres partits)".

Abans d'estar amplament difosa per aquesta partits, aquesta idea ha estat la de totes les patronals. Altrament, l'interès dels treballadors ha estat sempre, defensar el valor de la seva força de treball, no solament el preu que se paga en nòmina, sinó també, el preu que l'empresari paga en cotitzacions socials, en impostos que serveixen per finançar els serveis públics.

Reduir costos laborals, per mitjà d'instruments fiscals, significa arruïnar l'assegurança social i desmantellar els serveis públics.

Evidentment, els governs d'En Gonzalez afebliren la caixa de l'Assegurança Social amb les seves exempcions als empresaris (per exemple amb els contractes precaris) i amb la reducció de les cotitzacions als empresaris. A partir d'aquí justificaren el retall de les prestacions per atur, pensions... i prepararen el Pacte de Toledo, per mitjà del qual, el govern de N'Aznar redueix encara més les prestacions socials, especialment segregant la sanitat de l'Assegurança Social per pri-

vatitzar de manera massiva l'atenció sanitària. Els governs d'En Gonzalez iniciaren el desmantellament dels serveis socials que n'Aznar continua. La reforma laboral que s'està duent a terme, continua el seu atac a les cotitzacions de l'Assegurança Social.

El nou socialisme d'En Blair, Jospin i Gonzalez insisteix en la "reducció dels costos salarials" i en un "sistema fiscal favorable a l'ocupació" (a fi que als empresaris creïn ocupació).

Aquesta política de transferència massiva de recursos de S'Assegurança Social i els serveis públics als capitalistes a fi que especulin, va acompanyada d'"una política activa de mercat de treball". La cimera d'Amsterdam ho ha concretat amb alguns préstecs als empresaris i a dur més lluny les reformes laborals i de l'assegurança social. En realitat, una política de precarietat generalitzada de l'ocupació i una reducció a nivells de misèria de la protecció social. La destrucció de l'ocupació fitxa i dels drets del moviment obrer que els sindicats i els partits socialistes i obrers d'Europa aixecaren des de fa un segle i mig.

Per mantenir aquesta política, el PSE estableix una "xarxa" que va dels ministres socialistes i socialdemòcrates i els portaveus responsables a nivell de la Unió Europea per a la política d'ocupació, la fiscal, la d'educació i la del medi ambient.

Efectivament, dotze dels quinze governs de la UE tenen participació de partits de la Internacional Socialista. Altra tant passa en els governs de països candidats, com Polònia i Hongria. Sense aquesta partits, la Unió Econòmica i Monetària no podria aplicar-se. A aquests partits se'ls ha assignat el paper d'adornar de frases socials una política d'"ocupació", contra l'ocupació.

Formaran un partit?

Qui ha assignat aquest paper als vells partits socialistes més o manco "renovats" (i als antics PCs renovats d'Itàlia i de l'Est que s'han adherit a la IS?). Aquesta pregunta guarda relació amb un altra: si durant cent anys els partits socialistes han estat essencialment partits estatals. Poden ara constituir un partit europeu?

Els darrers mesos, els camioners francesos i espanyols, els agri-

cultors grecs, els miners alemanys i espanyols, ha sortit a ocupar les carreteres, a paraitzar els respectius països perquè no estan d'acord amb les conseqüències polítiques de Maastricht, de la Unió Monetària. En vista d'això, els financers internacionals confien que els partits de la internacional Socialista daurin la píndola de Maastricht als treballadors dels pobles d'Europa, i en primer lloc s'aprestin a sotmetre els sindicats a les exigències de la UEM.

Si volen complir aquesta missió, aquesta partits han de rompre amb les reivindicacions dels treballadors, però també amb les conquestes socials inserides en la constitució i la història dels vells països europeus. Aquest camí duu a renunciar a la sobirania dels pobles d'Europa.

És la llei del capital especulatiu "global" dels nostres dies, la llei de l'Organització Mundial del Comerç, disposada a arrasar, en nom del "lliure comerç", totes les conquestes i reglamentacions estatals que són un obstacle el drenatge de fons per a l'especulació.

En aquest context, i tenint en compte que l'actual Internacional Socialista s'ha format després de la II Guerra Mundial i sota l'ègida de l'imperialisme USA, qualsevol passa cap a un Partit Socialista Europeu per part d'En Blair, Jospin i Gonzalez, pot ser altra cosa que una passa cap a un Partit de Maastricht, defensor de la llei del capital financer contra les conquestes històriques dels treballadors europeus i les seves organitzacions?

Aquest "partit europeu" jugaria un paper paral·lel a l'estimada Confederació Europea de Sindicats, dirigida pel vaticanista Gabaglio: representa la unitat de les Confederacions Europees la defensa dels drets dels treballadors o el marc per sacrificar aquests drets i els propis dels sindicats a la Unitat Monetària?

Aquesta unificació antisocial és tot el contrari del que fan els camioners europeus, que reivindiquen la jubilació als cinquanta anys, el reconeixement de les malalties professionals i millor jornada laboral recolzant-se en les conquestes del moviment obrer de cada país. Tot el contrari de la convergència dels treballadors i sindicats de la Gran Bretanya, Alemanya i Rússia que demanen la re-nacionalització d'empreses i serveis públics. Ω

El matrimoni Grimalt-Bosch regenta des de fa 10 mesos el **Bar-Hamburguesa can Tià** al Port de Pollença. En Tià, que es futuròleg tingué problemes per malentesos amb els seus parroquians, fa un parell de mesos. Ara s'ha pres un any sabàtic, però tornarà a obrir consulta a Ciutat, a Manacor i al Port de Pollença. Aquests dies l'han tancat per narcotràfic

N'Adelaida Abellan de Múrcia fa un any que ha obert una **Botiga de Modes** al Port de Pollença.

En Jesús Garijo amb el seu fill Mateu, tots dos de Navarra, fa un mes que han obert el despatx de **Formentor Xarter** al Port de Pollença. Lloguen lanxes i velers.

N'Antoni Cabanelles de Pollença fa dos mesos que ha obert el **Taller d'Instal·lacions elèctriques i d'antenes parabòliques s'Atalaia**, al Port de Pollença. per unes 40.000 ptes, instal·la parabòliques, que amb la digital permeten veure una seixantena d'emissores de TV d'arreu del món.

En Daniel Ros, del País Valencià, va 5 mesos que regenta l'**Optica Alcúdia**.

Na Begonya Vega, nascuda a Guadajajara, amb molts d'anys de residència a Catalunya, fa 3 setmanes que ha obert una **Botiga de Moda i Complementes** al carrer del Moll d'Alcúdia.

Na Margalida Marín i en Miquel Malonra són els administratius més guais de l'**Ajuntament d'Alcúdia**. Fan feina a Normalització Lingüística i a Cultura, i la fan ben feta.

La Família Ramón, d'Alacant, fa tres anys que regenta el **Restaurant ses Arcades** a la barriada de Ca na Ferrera (devora l'Hospital d'Alcúdia). Cuinen i despatxen més de deu classes d'arròs (son valencians!), la fideuà, la paleta de xot al forn, el llom amb col, el conill a la graella... i a uns preus de somni: a partir de les 1500 ptes a la carta.

"Provincianos", "levantinos" i catalans

Diu que Jordi Garcia Candau, al cap de poc temps d'haver estat nomenat director general de RTVE, va dir, tot fent l'ullet en una compareixença al Congrés de diputats de Madrid, que ell, nascut i censat a Vila-Real (la Plana Baixa), era "un català del sud". Diuen, així mateix, que Ricard Mª Carles, quan fa ser feta pública la seva designació com a bisbe de Barcelona, va manifestar, des de la seva condició de bisbe de Tortosa durant vint anys, que se sentia un "català nascut a València".

Amb aquests notables incorporacions, la colla de catalans de València i d'altres poblacions del seu regne que s'han reconegut, o que han estat reconeguts com a tals, s'ha ampliat qualitativament i de manera gratificant, tot i haver de puntualitzar que ni el distingit periodista és el primer director d'una televisió que ha dit tal cosa (un altre de menys categoria, Amadeu Fabregat, també ho va dir i, després, en va renegar), ni el destacat clergue és el primer que ha fet una tal declaració (Josep Climent, castellanenc i bisbe de Barcelona, ja va fer una confessió semblant el 1766). Així, doncs, ja no estem tan sols Arnau de Vilanova, Pere el Gran, els jurats de València dels segles XIV i XV, fra Vicent Ferrer, Ausiàs Marc, Calixt III, Alexandre VI, Joan Baptista Basset, Josep Climent, Joan Antoni Maians, Benvingut Oliver, Teodor Llorente, Miquel Duran de València, els germans Martínez Ferrando, la redacció D'"Acció Valenciana" (1930-31), Carles Salvador, la redacció de "La República de les Lletres" (1934-36), Joan Fuster, Manuel Sanchis Guarner, Enric Valor, Vicent Ventura, Gonçal Castelló, Isabel Clara Simó, Antoni Miró, Ovidi Montllor, Raimon, Lluís Aracil, Eliseu Climent, Enric Solà, Vicent Pitarch, Francesc Candel, Pérez Moragon... i jo mateix, servidor de la causa de la catalanitat de València.

Les histriòniques reaccions contra les al·ludides declaracions per part d'un impresentable regidor de l'Ajuntament de València ("Cada ves cascudo la paraula cultura agarro la brocha" és un eslògan que el definiria prou bé) no són les més perilloses, car el jovent, ja alfabetitzat, se les pren a conya, especialment quan comença a bramar sobre Ausiàs Marc o Joanot Martorell sense saber si són pintors, escriptors o futbolistes. Quan el periòdic que li fa de portaveu, on la Columna/calumnia diària de la filla de l'amo i subdirectora és també tot un monument a la incultura i l'estultícia, té la seva ciència de "provincianos" (la majoria de la tercera edat), i prou. Altrament, resulta molt més espanyolitzadora i anticatalanista (passeu-me la redundància) l'actitut de "levantinos", això és, els del diari del PSOE, perseguidors d'ofici i per benefici del català i dels catalans de València.

D'altra banda, és lògic que gent que milita, amb un interès ben concret, en la llengua i en la nació espanyola tinguin una actitut reaccionària davant de les declaracions de catalanitat formulades pels valencians. La Inquisició, a València, té els seus continuadors en gent com la subdirectora de "La Províncias" o el director del "Levante", un tal Belda de qui es deia que quan fos gran volia ser Maria Consuelo Reyna, i ja ho és, ja són Martí i el seu Rossí. El que ja no resulta gens lògic és que uns diaris que tenen uns noms que són un insult per als valencians, els gentilicis dels quals són "provincianos i levantinos" com ells mateixos, condemnin l'expressió catalans de València, d'un clasicisme acreditat, la qual no és altra cosa que l'expressió que ens aprofita per definir-nos nacionalment als valencians que no claudiquem, els valencians de llengua i de nació catalanes.

Josep Guia. Professor de la Universitat de València. Ω

La pàtria

Com explicariem què és la pàtria a un escèptic en matèria de patriotisme? Dic un escèptic honest, no un psuedoescèptic, com ho són el qui diuen passar dels nacionalismes, tret del seu, és clar, el qual, ves per on, sol ser d'indole imperialista. Però, hi ha algú que sigui escèptic-escèptic quan a sentiments nacionals? Aquí volem explicar, realment, què és la pàtria? Em sembla que en el fons, del que es tractaria és de fer sentir i estimar la pàtria a un connacional d'aquells que es mostren poc compromesos amb -O, fins i tot, poc conscients de- la pròpia terra. Com ho faríem doncs?

Conèixer la terra i la gent, aquesta és la qüestió primària. Tota la resta és literatura, que també és important. És sabut que no es pot estimar allò que no es coneix, però ja no ho és tant, de sabut, que el coneixement ha d'anar acompanyat d'una actitut conscient, aprofundida, tendent a relacionar l'home i el medi, disposada a transcendir l'anècdota i l'aparença superficial. Hi ha dues maneres, doncs, de gaudir d'un capvespre d'estiu, a la vora de mar, prenent un gelat en una terrassa de la Malvarrosa o de s'Arenal com ho faria el turista més tronat i desaratat del món, sense cap identificació pròpia amb l'indret, o com o faria un català sensible de València o de Mallorca, amb el plaer afegit de saber-se d'una terra i d'una mar fetes per viurer-hi amb delectança, sense punt de mortificació.

Qui posa un exemple, podria posar-ne cent: menges, cançons, dances i excursions, monuments i arbredes, llibres i joguines, fruites i vins, sol i pluja, festes i treballs, amors i lluites, amunt i avall de la nostra terra, coneixent al nostra gent, parlant el bell catalanesc, vivint... Del Pirineu al Segura, i les Illes, heus ací una unitat de forma de viure, un poble adequat al medi, una terra cobjada per veïns eixuts de terra endins, una gent que sabem integrar els qui volen afegir-s'hi i que saben plantar cara als qui ens volen ocupar.

Fem perquè els nostres connacionals en siguin conscients, perquè hom comença cantant i ballant el ball de la civada o tastant arròs amb fesols i naps i acaba reclamant la independència. Tenim una pàtria que paga la pena de conèixer-la i, coneixent-la, estimar-la, defensar-la i defensant-la, lluitar per retornar-li la llibertat.

Josep Guia (València, Juliol 1997) Ω

Na Karina Santoro de Barcelona fa dos anys que regenta la **Botiga de Moda Disseny** al Port de Pollença.

Fa 30 anys que en Francesc Estepa, natural d'Andalusia, fa de barber al Port de Pollença.

Els etiquetatges, un deure patriòtic

Com a membre de l'Associació de Defensa de l'etiquetatge en Català, em sent molt indignat. Sí senyors, com a ciutadà dels Països Catalans que vol la plena normalització de la nostra llengua consider que l'actitut obstruccionista de diverses multinacionals i d'altres empreses espanyoles que operen a ca nostra (agrupades en una anomenada **Asociación Española de Anunciantes**), en contra de l'etiquetatge obligatori dels productes en la llengua pròpia del país, pens que es una veritable acció terrorista en el cor del patrimoni cultural del poble català.

Al meu entendre, l'excusa que donen aquestes firmes comercials, que l'obligatorietat d'etiquetar en català trenca la unitat de mercat, és quelcom estúpid i irracional. Així jo em deman: per quins set sous a diversos estats plurilingües (Suïssa, Bèlgica, Finlàndia, Canadà) aquestes empreses respecten la llei i la realitat, i per contra als Països Catalans posen tots els bastons possibles a les rodes?

Per altra banda, això denota que la influència política externa i la pedagogia catalana fan aigües pels quatre cantons, ja que aquest intent d'anihilar la nostra llengua es comparable al que fan els agricultors francesos contra les fruites i verdures espanyoles. La qual cosa significa que, més aviat o més tard, caldrà iniciar un boicot contra les empreses jacobines que no respecten les lleis i la realitat lingüística. Aquests mercaders tan ufans i tan superbs, estan aconseguint que la qüestió de l'etiquetatge esdevengui, ara i aquí, un deure patriòtic. **Josep Mª Loste i Romero** Portbou. Ω

Una altra campanya per la normalització lingüística eclesial

Tant l'Església Catòlica com les evangèliques es troben ben interessades per les classes de religió.

Us proposam que els exigiu que siguin en català. Qui us oferesqui classes de religió en català, porteu-hi els vostres fills. Parleu amb els catequistes i els mestres d'aquest tema. Si els dieu clarament que marxareu "a la competència" si les classes no són en català és possible que s'ho prenguin a pit, fins i tot. Sigueu subtils però clars i segurs, sense violència: "prudents com a serps i senzills com a coloms". **JAUME TALLAFERRO.** Ω

RECORDA

**Quan hagi llegit aquest periòdic, si no en fas la col·lecció, regala'l a un amic, veí o parent
EL PAÍS HO NECESSITA**

SI T'HA
AGRADAT
AQUESTA
REVISTA
NO ET
TALLIS I
TELEFONA
AL

26
50
05

I LA
T'ENVIAREM
CADA
QUINZE DIES

Fa 6 anys que l'Apotecari Oliver és el batle de Pollença. És el titular de la **Farmàcia Oliver de Pollença**, i la seva dona és la titular de l'Apotecaria del Port.

En Francesc Ochogavia regenta des de fa 30 anys el **Colmado LLitrà** a Pollença.

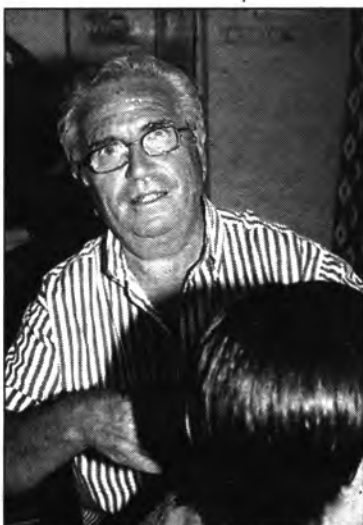
Fa 4 anys que na Magdalena Cerdà va obrir el **Gabinet d'Estètica Gami** a la barriada des Garrovers de Pollença. Fa neteja de cutis, maquillatge semi-permanent, tatuages, kiromassatge etc.

Fa 40 anys que en Tomeu Sastre és pintor. Pinta a l'oli, paisatges, figures, retrats... Fa 3 mesos que va exposar a l'Illa de Guernsy al Regne Unit. Ara prepara una exposició a Austin (Texas).

En Sergi Gallardo és l'amo jove del **Bar Ca'l Capellà** que fa un any i mig es va obrir a un carrer de darrera la Plaça Major de Pollença. Es un bar de nit.

En Miquel Cifre, fa 39 anys que va obrir la **Barberia can Paparrí** a Pollença.

Fa 29 anys que na Magdalena Manuel va obrir la **primera perruqueria unisex de Pollença i potser de tot Mallorca**. També regenta l'**Herboristeria Murtra** al Port. A la foto, amb la seva ajudant Aina, pentinant la seva padrina na Joannina Cerdà.

Na Joana Cerdà regenta des de fa 4 anys la **Botiga de Moda Tema** a Pollença, abans feina feina a una botiga a Alcúdia.

Na Francisca i na Magdalena, han obert ara fa 2 mesos la **Botiga Arrels** al Port de Pollença. Comercialitzen artesanía mallorquina per tornar a les nostres arrels.

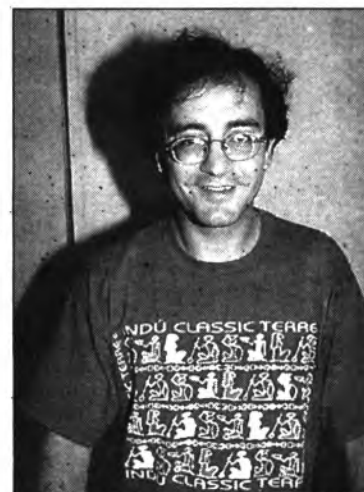
Na Xaro Palomero, natural de Salamanca, fa 3 mesos que ha obert la **Botiga Zoe**: artesanía de la India, Indonèsia, Mallorca, etc.

Fa 7 anys que en Tomàs Oliver regenta el **Taller de Motos Oliver** a Pollença. Son pare va obrir aquest taller fa una quarantena d'anys. A la fotografia amb el seu hereu.

Na Joana Cerdà i el seu fill Mateu regenten el **Forn Can Rabassó** de Pollença. Aquest forn el va obrir el seu sogre en Gabriel Torrendell l'any 1947.

N'Andreu Zoilo, d'ascendència andalusí nascut a Pollença, acaba d'obrir la **Tapisseria Tapimar**, a Pollença. Tapisseria en general i tapisseria nautica. També ven articles de decoració.

La Família Pasqual-Suau estiuetja al Port de Pollença. En Maties Pasqual tenia botigues de fotografia a Ciutat i a s'Arenal. També fou reporter gràfic del diari **Baleares**. Na Laura, la jove de la casa és dissenyadora de moda.

Fa 33 anys que la Família Cifre regenta el **Forn Cas Porgador** a la vila de Pollença.

Fa 19 anys que en Bernat Tomàs va obrir el **Taller Pintures Tomàs De cotxes** a Pollença.

Fa 3 anys que n'Antònia Cifre despatxa a la **Merceria can Simó** de Pollença.

Fa 6 anys que en Toni i na Kati obren la **Perruqueria Unisex Talls** a la vila de Pollença.

La cuina de na Tonina

Temps de llampuga i pebres

ANTÒNIA SERRANO I DARDER
Autora del llibre *Les receptes de na Tonina*

Amb aquestes paraules: «Setembre de 1995, temps de llampuga i pebres», Sebastià Trias Mercant datà el pròleg del meu llibre *Les receptes de na Tonina*. Em va pareixer perfecte, la llampuga es mereix aquesta referència pel que representa com a recurs culinari de la tardor a Mallorca, recurs, cal dir-ho, que és una veritable delícia.

Recentment ha sortit al mercat editorial el llibre *La llampuga: un mite de tardor*¹ el contingut del qual no té cap pèrdua. Pareix mentida que personalment ignoràs tantes coses d'un peix que creia conèixer perfectament. Dic que creia conèixer-lo perfectament perquè des de que comença la temporada fins que acaba és habitualment present a la nostra taula. Els amants de la llampuga no podem estar sense llegir-lo, estau segurs que és lectura obligada, perquè el que els autors ens expliquen, fil per randa, referent a aquest estimat peix de tardor és un treball acurat i detallat que ens interessarà en gran manera.

Una altra particularitat d'aquest llibre és la recopilació de receptes del Mediterrani (Catalunya, Mallorca, Eivissa, Sardenya, Sicília, Malta), Atlàntic (Les Antilles. Puerto Rico, Orlando), Pacífic (Hawaii, Japó) i Indic (Illes Seychelles).

De la manera que més faig la llampuga és amb pebres, però, personalment m'agrada de tota manera: al forn, amb fideus, amb sopes, bullida (acompanyada d'allioli i verdures fetes al vapor)... A partir d'ara esper les primeres llampugues per provar tot aquest seguit de cinquanta-nou receptes per tal assaborir-les i, si s'adapten al meu gust, incorporar-les a la meua cuina.

Malgrat que m'encanta guisar les nostres receptes, no és menys cert que també m'agrada introduir-ne de noves sobretot les que puc confeccionar amb productes de temporada i tan nostres com ho és la llampuga.

La tradició popular també compta amb el

tema de les llampugues. Es diu que les llampugues apareixen al mercat en començar a llampugar i, que si llampega molt serà un any de moltes llampugues. Això no és cert², però, com que m'agrada contar aquestes petites llegendes, ho seguiré fent l'observació que aquesta sols és una bella tradició.

Vull acabar amb una glosa molt antiga que em digué Jaume Rado, un santanyiner, que fou mariner i veïnat meu de Ciutat, que va morir molt vellet fa un parell d'anys.

**Virot si vas a Cabrera
ja diràs a l'imperial
que tenc les mans que en fan mal
d'estirar sa llampuguera.**

¹ Vegeu *La llampuga: un mite de tardor*. Enric Massutí - Sebastià Vidal. Edicions Documenta Balear. Col·lecció Menjaments, 20. Palma 1997.

² Vegeu obra citada. Ω

Fa 3 mesos que en Jordi Cifre ha obert la **Cafeteria Pinar** a Cala Sant Vicenç. Un lloc on se menja per una mitjana de 2000 ptes a la carta.

La família Plomer regenta des de fa 2 anys el **Bar Mallorca** a Cala Sant Vicenç.

El matrimoni Gomez-Fuster regenta des de fa 40 anys l'**Hotel El Niu** a Cala Sant Vicenç. Fou el primer hotel de la Cala, obert pels repadrins de la madona actual, N'Antoni Cerdà i la seva dona Catalina que eren patrons de barca. L'any 1921 tenia quatre habitacions que se llogaven als pintors que paraven per allà. Ara l'hotel té cabuda per 50 parroquians, la majoria dels quals repeteixen cada any.

N'Antoni Cànaves fa 30 anys que regenta el **Restaurant cas Patró** a la Cala Sant Vicenç. Un restaurant amb una enramada de pi com les que se feien a la majoria de cases i hostals ara fa una cinquantena d'anys.

L'ESTEL de Mallorca

INFORMA'T INFORMA'T

L'ESTEL de Mallorca

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom.....
Adreça.....
.....C.P.....
Població.....
C.I.F. .... Tel .....

M'interessa una subscripció

ANUAL 3.500 PTS

Rebut domiciliat a un banc o caixa

Banc/Caixa .....
Adreça .....
Núm. entitat.....Núm. sucursal .....
Compte núm.....

Firma

**Ompliu aquesta tarja i enviau-la al
Apartat de Correus 124
07600 s'Arenal de Mallorca**

EL TEMPLE

Per un cel matinal tot blau i rosa
jo veia un temple de puríssim marbre
blanquejar entre el verd de la ribera
damunt les clares ones.

Set columnades de gentils estries,
al perfilar-se paral.leles, feien
conjunt harmoniós, com el cordatge
de la sagrada lira.

Esculpit el frontó, damunt el pòrtic
serenitat irradiava augusta,
com el front galeat i sereníssim
de Pal.las Atenea.

Era allò, vist enfora, el santuari
de l'Art suprem. Com no seria esplèndid
l'interior! Quin càntic, quins oracles
allà ressonarien!

Jo prou volguí pujar-hi, mes vaig perdre
l'incert camí: m'abandonà el coratge
i l'esglai me digué: "Per què t'esforces,
somniador inútil?"

Després... el temple aquell perdí de vista,
i ja mai més he somniat muntar-hi.
però a voltes, encara, per ma ruta
girant-me el veig enfora.

El veig, i deturant-me a contemplar-lo,
ja per mi inasequible, en doní indici
a l'esforçat jovent que canta i puja
les costes de la vida.

Oh vosaltres que un jorn entreu al temple,
no us deman per a mi ni una memòria,
mes ah!, gravau hi lo que jo hi volia:
el nom de nostra Pàtria!

Miquel Costa i Llobera (Pollença 1854, Ciutat 1922). Ω